

Kompetencevurderinger på erhvervsuddannelserne

DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT

**Kompetencevurderinger på
erhvervsuddannelserne**

© 2009 Danmarks Evalueringsinstitut
Trykt hos Vester Kopi

Eftertryk med kildeangivelse er tilladt

Bemærk:
Danmarks Evalueringsinstitut sætter komma
efter Dansk Sprognævns anbefalinger

Bestilles hos:
Alle boghandlere

40,- kr. inkl. moms
ISBN 978-87-7958-533-1

Indhold

Forord	5
1 Resume	7
2 Indledning	11
2.1 Formål med evalueringen	11
2.2 Ekspertgruppe og projektgruppe	12
2.3 Dokumentation og metode	12
2.4 Vurderinger og anbefalinger	13
2.5 Rapportens opbygning	14
3 Kompetencevurdering på erhvervsuddannelserne	15
3.1 Regler og intentioner	15
4 Metoder til kompetencevurdering	19
4.1 Vurdering af skriftlig dokumentation	19
4.2 Test, prøvning og observation	23
4.3 Samtale med eleverne	28
4.4 Ekspertgruppens vurderinger	30
5 Organisering af kompetencevurderingerne	33
5.1 Hvem opstiller retningslinjerne for kompetencevurderingerne?	33
5.2 Hvornår begynder kompetencevurderingerne?	34
5.3 Hvem gennemfører kompetencevurderingerne?	36
5.4 Håndtering af resultaterne fra kompetencevurderingerne	36
5.5 Kriterierne for kompetencevurderingerne	39

5.6	Systematik i kompetencevurderingerne	42
5.7	Ekspertgruppens vurderinger	43
6	Udbytte af kompetencevurderingerne	47
6.1	Udbytte set på tværs af indgange	47
6.2	Kompetencevurderingen som input til elevernes valg af grundforløbspakke	49
6.3	Elevernes motivation og valg af uddannelse	52
6.4	Indgangene identificerer flere elever med behov for særlig støtte	53
6.5	Lærerens differentiering af undervisningen	57
6.6	Udbyttet af kompetencevurderinger i sammenhæng med metoder	57
6.7	Ekspertgruppens vurderinger	59
7	Anbefalinger til det videre arbejde	63
7.1	Anbefalinger til det organisatoriske niveau på skolerne	64
7.2	Anbefalinger til det undervisningsmæssige niveau på skolerne	65
7.3	Anbefalinger til det centrale niveau	66
Appendiks		
Appendiks A:	Projektbeskrivelse	67
Appendiks B:	Evalueringsgruppens medlemmer	73
Appendiks C:	Metodeafsnit	75
Appendiks D:	Deltagere i forundersøgelsen	81

Forord

Denne evaluering handler om de kompetencevurderinger alle elever skal have foretaget når de begynder en erhvervsuddannelse.

Evalueringen undersøger hvordan elever der begynder grundforløbet på en erhvervsuddannelse, bliver kompetencevurderet. Evalueringen kortlægger de metoder skolerne anvender, og hvordan skolerne har valgt at organisere vurderingerne. Desuden vurderer evalueringen blandt andet hvilke muligheder der er for at udvikle arbejdet og styrke skolernes og elevernes udbytte af vurderingerne.

Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) håber at evalueringen vil bidrage til at inspirere skoler og Undervisningsministeriet i det fortsatte arbejde med kompetencevurderinger på erhvervsuddannelserne.

Evalueringen indgår i EVA's handlingsplan for 2008 og er gennemført i perioden fra august 2008 til maj 2009.

1 Resume

Det er et krav at alle elever der begynder et grundforløb til en erhvervsuddannelse, som hovedregel skal have deres kompetencer vurderet inden for de første to uger på skolen. Dette har været et krav siden januar 2008.

Overordnet konklusion

Evalueringen viser at skolerne er i gang med en implementeringsproces, og at der bliver gennemført mange aktiviteter som led i kompetencevurderingerne på de forskellige indgange skolerne udbyder. Skolerne anvender forskellige metoder, og vurderingerne er organiseret meget forskelligt. Evalueringen viser desuden at indhold og metoder i vurderingerne og den måde resultaterne bliver anvendt på, er tæt knyttet til den kultur og faglige tradition der er på de enkelte skoler såvel som på de forskellige indgange.

Evalueringen viser dog også at kompetencevurderingerne ofte ikke er direkte knyttet til de faglige krav og kompetencemål der gælder for den pågældende indgang. Vurderingerne er oftest ikke systematisk planlagt eller systematisk gennemført, og de kriterier der ligger til grund for vurderingerne, er ikke tydelige. Evalueringen peger derfor på en række forhold der kan udvikles og styrkes med henblik på at skolerne og eleverne fremover får et større udbytte af at gennemføre kompetencevurderingerne.

Ekspertgruppens anbefalinger

Dette afsnit præsenterer et sammendrag af de anbefalinger ekspertgruppen lægger frem på baggrund af evalueringen. Anbefalingerne sigter mod at styrke den måde kompetencevurderingerne bliver gennemført på, og udbyttet af vurderingerne.

Anbefalinger til det organisatoriske niveau på skolerne

- Ledelsen skal sikre at kompetencevurderingerne bliver gennemført systematisk. Det betyder at der på den enkelte indgang skal være nogle fælles retningslinjer for kompetencevurderingerne som ledelsen i fællesskab med lærerne fastsætter. Retningslinjerne bør rumme metoder og faglige kriterier for vurderingerne og en fast arbejdsdeling i forhold til gennemførelsen af vur-

deringsaktiviteter, deling af viden og brug af vurderingerne til at tilrettelægge grundforløbene for eleverne.

- Ledelse og lærere skal i fællesskab fastsætte de kriterier der skal ligge til grund for kompetencevurderingerne. Kriterierne skal tage udgangspunkt i kompetencemålene for det enkelte grundforløb. Dette skal være med til at sikre at eleverne på de enkelte skoler og indgange bliver vurderet i forhold til kriterier der tager afsæt i en fælles forståelse af kompetencemålene og andre krav til eleverne i tilrettelæggelsen af elevernes uddannelsesforløb, fx kriterier i forbindelse med elevernes personlige og sociale kompetencer.
- Ledelse og lærere skal sikre at der i kompetencevurderingerne er fokus på alle elever uanset forudsætninger, dvs. både på elever der har brug for ekstra støtte, og på elever der kan klare fag på højere niveauer, eller som kan få godskrevet dele af deres uddannelsesforløb. Dette skal være med til at gøre kompetencevurderingerne relevante for alle elever.
- Vejlederne og kontaktlærerne skal anvende den viden om eleverne som skolen modtager ved elevernes tilmelding til uddannelsen – fx eksamenspapirer og uddannelsesplan fra folkeskolen, udtalelser fra Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) o.l. Det er vigtigt at skolen vurderer hvordan de forskellige dokumenter kan anvendes for at sikre at den viden der er relevant for at tilrettelægge uddannelsesforløbene, indgår.

Anbefalinger til det undervisningsmæssige niveau på skolerne

- Vejlederne og kontaktlærerne skal sikre at kompetencevurderingerne både viser hvad eleverne kan når de begynder, og samtidig peger frem mod deres uddannelsesforløb, herunder indhold og læreprocesser. Det betyder at kompetencevurderingerne både skal være med til at bevidstgøre eleverne om deres kompetencer og være udgangspunkt for en dialog med eleverne om hvad der skal til for at gennemføre grundforløbet. I dette arbejde indgår elevernes personlige uddannelsesplan som kan være med til at motivere eleverne og understøtte at de tager et medansvar for deres uddannelsesforløb.
- Lærerne skal i højere grad knytte kompetencevurderingerne sammen med det faglige indhold på grundforløbet og bruge elevernes personlige uddannelsesplan i forbindelse med kompetencevurderingen. På denne måde kan vurderingen både blive et redskab til lærernes planlægning og være med til at sikre at uddannelsesforløbene hænger sammen med elevernes forudsætninger og behov.

Anbefalinger til det centrale niveau

- Undervisningsministeriet skal iværksætte yderligere forsøgs- og udviklingsarbejde i forhold til at gennemføre kompetencevurderinger på grundforløbene. Udviklingsarbejdet skal fokusere

på hvilke metoder og modeller der er relevante for de forskellige typer af indgange og kompetencemål. Dette skal give yderligere inspiration til skolerne i arbejdet med at udvikle og gennemføre kompetencevurderinger.

Om anbefalingerne

Rapportens anbefalinger og vurderinger er foretaget af en ekspertgruppe der består af fagfolk med forskellig erfaring på og indsigt i området. Anbefalingerne er et udtryk for ekspertgruppens prioriteringer i forhold til de mange mulige anbefalinger der kan udledes af materialet i evalueringen.

Ekspertgruppens anbefalinger er helhedsbetragtninger som tager afsæt i de vurderinger der er fremsat i de enkelte analyseafsnit. Anbefalingerne retter sig ikke mod de enkelte besøgte skoler og indgange, men vedrører erhvervsuddannelserne generelt. Skoler, afdelinger, ledelser og lærere må derfor forholde sig til egen praksis og vurdere hvilke anbefalinger der er relevante, og på hvilken måde de bedst kan udmøntes inden for den konkrete praksis på skolen og på den enkelte indgang.

Der er stor forskel på de kompetencemål der gælder for de tolv erhvervsfaglige fællesindgange. Det er derfor helt centralt at de enkelte indgange på skolerne tager udgangspunkt i netop de mål der ønskes opfyldt, og de krav der stilles til eleverne på grundforløbet inden for den enkelte fællesindgang. Derfor vil anbefalingerne også tage sig forskelligt ud i praksis alt efter indgangstypen.

Anbefalingerne i dette resume er et sammendrag af de samlede anbefalinger fra ekspertgruppen. Den udfoldede liste af anbefalinger findes i kapitel syv. Ekspertgruppens vurderinger af evalueringens materiale er placeret løbende i rapportens kapitler i umiddelbar sammenhæng med de analyser vurderingerne knytter sig til.

2 Indledning

Siden erhvervsuddannelsesreform 2000 (reform 2000) trådte i kraft, har det været et krav at alle elever skal have et uddannelsesforløb der er tilpasset den enkelte elevs forudsætninger og behov. Skolen skal planlægge forløbene vha. den enkelte elevs personlige uddannelsesplan som skal bygge på en vurdering af elevens kompetencer.

Det seneste krav på området trådte i kraft med den nyeste hovedbekendtgørelse (Bekendtgørelse om erhvervsuddannelser, BEK nr 1518) i januar 2008. Skolerne skal nu gennemføre en vurdering af den enkelte elevs kompetencer inden for de første to uger af grundforløbet. Vurderingen skal danne baggrund for at skolen i samarbejde med eleven udarbejder elevens personlige uddannelsesplan.

2.1 Formål med evalueringen

Formålet med denne evaluering er at bidrage til skolernes arbejde med at udvikle den måde de tilrettelægger og bruger kompetencevurderingerne på.

Evalueringen undersøger og vurderer hvordan skolerne organiserer, gennemfører og anvender resultaterne fra kompetencevurderingerne. Evalueringen afdækker desuden hvilke muligheder og udfordringer lærere og elever oplever ved at anvende kompetencevurderingerne som grundlag for at udarbejde de personlige uddannelsesplaner og tilpasse uddannelsesforløbene til elevernes forudsætninger. Endelig rummer evalueringen en række anbefalinger til udvikling og forbedring af praksis for kompetencevurderingerne.

Evalueringen er afgrænset til at omfatte problemstillinger der vedrører grundforløbet på erhvervsuddannelserne. Det er de elever der begyndte på deres grundforløb i august 2008 hvor de nye fællesindgange for grundforløbene trådte i kraft, der er i fokus i evalueringen.

Evalueringens genstand og sammenhænge er udfoldet i kapitel tre.

2.2 Ekspertgruppe og projektgruppe

En ekspertgruppe har det faglige ansvar for rapportens vurderinger og anbefalinger. Gruppen er nedsat til dette formål og består af:

- Kirsten Aagaard, leder af Nationalt Videncenter for Realkompetencevurderinger
- Grethe Elholm, udviklingsinspektør ved Uddannelsescentret i Roskilde, Slagteriskolen
- Ilse Kyndesgaard, uddannelseschef ved Business College Horsens
- Torben Størner, lektor ved Nationalt Center for Erhvervspædagogik
- Anni West, koordinerende vejleder ved Aarhus tekniske Skole.

Se appendiks B for en nærmere beskrivelse af ekspertgruppens medlemmer.

En projektgruppe fra EVA har det metodiske ansvar for evalueringen og har blandt andet indhentet det materiale der ligger til grund for evalueringen, og skrevet evalueringsrapporten. Projektgruppen består af:

- Evalueringskonsulent Pernille Hjeremov (projektleder)
- Evalueringskonsulent Sanya Gertsen Pedersen
- Evalueringsmedarbejder Therese Bunnage.

2.3 Dokumentation og metode

Evalueringen er gennemført på baggrund af en projektbeskrivelse der blev vedtaget af EVA's bestyrelse i maj 2008. Projektbeskrivelsen gør rede for evalueringens formål, organisering og metode og kan ses i appendiks A.

Som baggrund for evalueringen er der gennemført en forundersøgelse der har afdækket centrale problemstillinger på området. Forundersøgelsen omfatter en gennemgang af regler og undersøgelser på området og desuden eksplorative interview med 24 centrale aktører fra skoler der udbyder erhvervsuddannelser, såvel som fra faglige udvalg og relevante organisationer. Desuden er der gennemført et seminar hvor udvalgte aktører har kommenteret og perspektiveret de centrale problemstillinger. Forundersøgelsen kan læses på EVA's hjemmeside www.eva.dk. Deltagere i forundersøgelsen fremgår af appendiks D.

Evalueringen er baseret på følgende materiale:

- **Spørgeskemaundersøgelse blandt ansvarlige for kompetencevurderingerne**
Undersøgelsen er en totalundersøgelse blandt alle udbudte indgange på alle skoler der udbyder ét eller flere af grundforløbene til erhvervsuddannelserne. Undersøgelsen belyser:
 - Aktiviteter der indgår i skolernes kompetencevurderinger
 - Organisering af kompetencevurderinger
 - Formidling af resultaterne af kompetencevurderingerne til eleverne og andre lærere

- Skolens oplevede udbytte af at gennemføre kompetencevurderinger.

- **Skolebesøg**

Evalueringen omfatter besøg på udvalgte erhvervsskoler hvor EVA har gennemført en række kvalitative interview. Samlet dækker besøgene fire forskellige fællesindgange: bygge og anlæg, merkantil, strøm, styring og it og sundhed, omsorg og pædagogik. De fire indgange er hver undersøgt på to forskellige skoler. Samlet er der dermed gennemført besøg på otte forskellige skoler.

Skolebesøgene omfatter interview med:

- Ledelsen på indgangen
- Lærere og vejledere på indgangen der gennemfører kompetencevurderinger
- En bredt sammensat gruppe af elever
- Hvor det var relevant: en gruppe lærere der ikke deltager i gennemførelsen af kompetencevurderingerne.

De kvalitative interview belyser de erfaringer, vurderinger og overvejelser skolerne har i arbejdet med kompetencevurderingerne, både hvad angår udvikling af rammer og indhold i kompetencevurderingerne og hvad angår skolernes brug af resultaterne. Interviewene bidrager dermed til en uddybning, nuancering og perspektivering af resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen.

- **Fremtidsworkshop**

Endelig er der som led i evalueringen gennemført en workshop for de skoler der indgik i skolebesøgene. Her fik skolerne mulighed for at drøfte de foreløbige resultater af evalueringen med ekspertgruppen og indbyrdes på tværs af skolerne. Drøftelserne havde det dobbelte formål at bidrage med et ekstra input til evalueringen og at give skolerne inspiration til videre udvikling af deres praksis vedrørende kompetencevurderingerne.

En nærmere beskrivelse af de forskellige dele af dokumentationsmaterialet findes i appendiks C der desuden redegør for hvilke skoler der indgik i skolebesøgene og deltog i fremtidsworkshoppen, og for hvordan aktiviteterne var tilrettelagt. En tabelrapport for spørgeskemaundersøgelsen er tilgængelig på www.eva.dk.

2.4 Vurderinger og anbefalinger

Denne rapport har ikke til formål at give en vurdering af den konkrete praksis på de enkelte skoler der indgår i evalueringen. Rapporten viser de forskellige måder skolerne tilrettelægger og gennemfører kompetencevurderingerne på. De beskrivelser af praksis der indgår i evalueringen,

er analyseret som eksempler inden for de forskellige typer af indgange – fællesindgangene. Rapporten belyser samtidig de forhold der kan formodes at gå på tværs af de tolv fællesindgange og være væsentlige i forbindelse med gennemførelsen af kompetencevurderingerne generelt.

Ekspertgruppens vurderinger og anbefalinger tager udgangspunkt i en samlet analyse og helhedsvurdering af den dokumentation som har dannet grundlag for evalueringen, og i den viden og de erfaringer gruppens medlemmer besidder. Reglerne om at der skal foretages kompetencevurderinger i løbet af de første fjorten dage, er nye, og området bliver vurderet i lyset af dette forhold. Det betyder at de anbefalinger der indgår i evalueringen, retter sig mod den implementeringsproces der foregår på skolerne. Anbefalingerne er rettet dels mod et organisatorisk niveau på skolerne, dels mod et undervisningsmæssigt niveau på skolerne, og endelig mod et centralt niveau, dvs. Undervisningsministeriet.

2.5 Rapportens opbygning

Kapitel 3 der følger efter resumeet og dette indledende kapitel, giver en kort præsentation af de regler der gælder for kompetencevurderinger på erhvervsuddannelserne. Kapitlet beskriver også de intentioner og formål med vurderingerne der fremgår af bemærkningerne til loven, og nogle udvalgte inspirationsmaterialer på området.

De følgende kapitler ser på kompetencevurderingerne ud fra tre forskellige vinkler. Kapitel 4 handler om de metoder skolerne har valgt at tage i brug i kompetencevurderingerne. I kapitel 5 er skolernes organisering af vurderingerne udgangspunktet. Kapitel 6 drejer sig om det udbytte skolerne vurderer de får ved at gennemføre kompetencevurderingerne. De tre forskellige vinkler på kompetencevurderingerne i de tre kapitler bliver belyst ud fra resultaterne i spørgeskemaundersøgelsen og på baggrund af de forskellige beskrivelser, opfattelser og vurderinger som de interviewede aktører har givet udtryk for. De enkelte kapitler afsluttes med ekspertgruppens overvejelser og vurderinger. Kapitel syv indeholder en udfoldet liste over ekspertgruppens anbefalinger på baggrund af evalueringen.

Som appendiks A findes projektbeskrivelsen for evalueringen, en beskrivelse af medlemmerne af ekspertgruppen er i appendiks B, appendiks C rummer en uddybende redegørelse for evalueringens metode og appendiks D er en liste over de aktører der har indgået i forundersøgelsen til evalueringen.

3 Kompetencevurdering på erhvervsuddannelserne

Dette kapitel præsenterer dels de regler der gælder for kompetencevurderingerne på erhvervsuddannelserne, dels de formål og intentioner der ligger bag reglerne.

3.1 Regler og intentioner

Alle skoler der udbyder grundforløb for erhvervsuddannelserne, skal gennemføre en kompetencevurdering af hver enkelt elev. De regler der gælder for kompetencevurderingerne, er beskrevet i den nyeste bekendtgørelse om erhvervsuddannelser – hovedbekendtgørelsen som den også kaldes.

Hovedbekendtgørelsen fastsætter at skolerne skal gennemføre en kompetencevurdering af hver enkelt elev i almindelighed inden for to uger fra påbegyndelsen af grundforløbet. Formålet med at gennemføre kompetencevurderinger er at alle elever skal kunne starte på det rette indgangsniveau. Vurderingen skal derfor omfatte en konkret beskrivelse af elevens forudsætninger i forhold til den ønskede uddannelse, herunder et evt. behov for supplerende undervisning eller mulighed for godskrivning af hele grundforløbet eller dele af grundforløbet for at undgå dobbeltuddannelse. Kompetencevurderingerne skal give input til elevens personlige uddannelsesplan som er den plan der fastlægger niveauer og indhold i elevernes uddannelse. Bekendtgørelsen fastsætter desuden at vurderingen skal give eleven et grundlag for at forstå egne forudsætninger og behov.

Kravet om at alle elever skal gennemgå en kompetencevurdering inden for de første to uger af deres grundforløb, blev indført med den seneste lovændring på området. Den trådte i kraft 1. januar 2008. Før denne ændring var der ligesom nu også krav om at den enkelte skole skulle gennemføre en vurdering af elevens forudsætninger som udgangspunkt for den enkeltes uddannelsesplan, men der var ikke før denne ændring en tidsmæssig ramme for vurderingerne.

I bemærkningerne til den gældende lov er ændringen begrundet med at grundforløbene ikke tidligere var tilrettelagt så de i tilstrækkelig grad passede til elevernes meget forskellige behov. Sammen med kravet om kompetencevurdering inden for de første to uger blev kravet om et mere struktureret grundforløb – de såkaldte grundforløbspakker – også fastsat. I den sammenhæng står der i bemærkningerne til loven at kompetencevurderingerne skal give grundlag for hurtige beslutninger om i hvilket omfang en elev eksempelvis kan få merit for hele eller dele af grundforløbet på baggrund af tidligere erhvervede kompetencer, eller om eleven skal tilbydes et længerevarende grundforløb. Herunder skal kompetencevurderingerne give grundlag for at vurdere om en af de grundforløbspakker skolen udbyder, vil være relevant for eleven.

Bemærkningerne til loven påpeger at elevsammensætningen på erhvervsuddannelserne bliver stadig mere differentieret, dvs. at eleverne har stadig mere forskellige forudsætninger, er meget forskellige med hensyn til graden af afklaring om hvilken uddannelse de vil tage, og tilhører forskellige aldersgrupper. Målsætningen om at uddannelsesforløbene skal være tilpasset den enkelte elevs forudsætninger og behov, stiller derfor et stadig større krav til erhvervsuddannelserne om at tage højde for disse differentierede udgangspunkter ved at identificere dem i begyndelsen af elevernes uddannelsesforløb.

Kompetencevurdering på forskellige erhvervsuddannelsesområder

Kravet om at kompetencevurdere eleverne på erhvervsuddannelserne må ses i sammenhæng med at man inden for arbejdsmarkedsuddannelserne (AMU) og den grundlæggende voksenuddannelse (GVU) har gennemført individuelle kompetenceafklaringer og kompetencevurderinger i en del år. Her har fokus særligt ligget på at godskrive og forkorte uddannelser på baggrund af de erfaringer og kompetencer kursisterne havde erhvervet gennem fx arbejdsliv og foreningsliv.

Udgangspunktet for kravet om kompetencevurderinger på de ordinære erhvervsuddannelser var at anerkende de kompetencer som eleverne havde erhvervet i forskellige sammenhænge, også uden for det formelle uddannelsessystem. Undervisningsministeriet udgav i 2006 et hæfte som inspiration til erhvervsuddannelserne i forhold til at gennemføre kompetencevurderinger – "Real-kompetencevurdering i EUD – praktiske muligheder" (UVM, 2006). Publikationen lægger hovedvægten på eksempler på hvordan skolerne kan afdække, anerkende og godskrive kompetencer hos de enkelte elever. Denne publikation ser primært formålet med kompetencevurderingerne som en mulig afkortning af forløbene så eleverne kan afslutte deres uddannelse hurtigere.

I forbindelse med den seneste regelændring er fokus mere tydeligt rettet mod de elever der har vanskeligt ved at gennemføre erhvervsuddannelserne, og som har behov for mere tid, mere strukturerede forløb og støtte til at vælge hvilken uddannelse de skal tage. Erhvervsskolernes Forlag har i 2008 udgivet et hæfte til inspiration for skolerne i forbindelse med at gennemføre kompetencevurderinger med netop dette todelte formål. Hæftet "Kompetencevurdering – en guide"

fremlægger nogle metoder til at kompetencevurdere eleverne med henblik på – på den ene side – at godskrive kompetencer og – på den anden side – at afdække hvilke yderligere kompetencer eleverne har behov for at tilegne sig for at kunne gennemføre grundforløbet for den pågældende uddannelse.

Kompetencevurderinger på erhvervsuddannelserne har en dobbelt funktion: De skal som nævnt afdække hvilke elever der kan få forkortet deres uddannelse på baggrund af tidligere erfaringer, og hvilke elever der har behov for særlig støtte eller særlige undervisningsforløb for at kunne gennemføre uddannelsen. Desuden skal kompetencevurderingerne give input til elevens personlige uddannelsesplan og bevidstgøre eleven om sine forudsætninger for at gennemføre uddannelsen.

Kompetencevurderingerne skal medvirke til at både skolen og eleven får en fornemmelse af hvad der er behov for for at eleven kan gennemføre sin uddannelse. Kompetencevurderinger kan gennemføres på mange forskellige måder, og de vide rammer reglerne giver, betyder blandt andet at skolerne og indgangene har mulighed for at gennemføre forskellige typer af vurderinger.

Skolerne vælger selv hvordan kompetencevurderingerne skal gennemføres, dvs. hvilke aktiviteter der skal indgå, hvilke kriterier der skal lægges til grund for vurderingerne, og hvem der gennemfører kompetencevurderingerne. Skolerne skal som ovenfor nævnt sikre at vurderingerne bliver gennemført inden for de første to uger, og at de kan være udgangspunkt for at udarbejde elevens uddannelsesplan, for at godskrive fag eller dele af uddannelsen og for at identificere elevernes evt. behov for supplerende undervisning.

Kriterierne for skolernes vurdering af elevernes kompetencer og forudsætninger skal fremgå af den lokale undervisningsplan som skolen fastsætter i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg.

Hvad er en kompetence i erhvervsuddannelsessammenhæng?

Kravet om at elever skal kompetencevurderes, hænger tæt sammen med en generel bevægelse i uddannelsessystemet mod at beskrive uddannelser vha. en række kompetencemål og anerkende kompetencer som elever har erhvervet på et tidligere tidspunkt og uden for det formelle uddannelsessystem. Der findes dog ikke inden for de gældende rammer i bekendtgørelsen en konkret beskrivelse af begrebet "kompetence" eller hvordan dette begreb skal anvendes i praksis.

Undervisningsministeriet har i det nævnte inspirationshæfte "Realkompetencevurdering i EUD – praktiske muligheder" (UVM, 2006) defineret begrebet kompetence som " individets potentielle handlingsformåen i relation til en given opgave i en given kontekst".

En kompetence er, med denne definition, et udtryk for noget den enkelte kan i praksis. Det betyder at en kompetence er mere end bare det at vide noget og være i stand til at referere denne viden mundtligt. Kompetencen er først erhvervet når man kan løse et konkret praktisk problem. Samtidig er konteksten med denne definition en væsentlig del af vurderingen af den enkeltes kompetencer. Med udgangspunkt i denne forståelse af begrebet skal kompetencevurderingerne tage afsæt i en praksis der er relevant for de enkelte typer indgange og det uddannelsesområde grundforløbet retter sig mod. Beskrivelsen af uddannelserne vha. kompetencemål kan dermed betyde at det er disse mål der skal udgøre rammen for kompetencevurderinger.

4 Metoder til kompetencevurdering

Skolerne og indgangene kan selv vælge hvilke metoder de vil anvende til at kompetencevurdere de elever der begynder grundforløbet. Da en kompetencevurdering skal afdække dels kompetencer erhvervet inden for det formelle uddannelsessystem, dels kompetencer erhvervet i andre sammenhænge, tager skolerne forskellige metoder i brug.

Evalueringen viser at der er stor variation indgangene imellem i forhold til hvilke metoder de anvender i kompetencevurderingerne. Dette kapitel beskriver de metoder som indgangene typisk anvender til at kompetencevurdere eleverne med. Beskrivelsen af metoder er opdelt i tre forskellige kategorier:

- Vurdering af skriftlig dokumentation
- Test, prøvning og observation
- Samtale med eleven.

Analysen i dette kapitel bygger på resultater af spørgeskemaundersøgelsen blandt de ansvarlige for kompetencevurderingerne på de enkelte indgange – typisk uddannelseschefen eller uddannelseslederen for den enkelte indgang. De er blevet bedt om at angive hvilke metoder de anvendte i forbindelse med kompetencevurderinger af de elever der begyndte på indgangen i august 2008. Desuden har de angivet om de har anvendt metoderne i forhold til alle elever eller kun for nogle elevers vedkommende, fx om alle elever har fået testet deres læse- og skrivekompetencer, eller om kun nogle elever modtog en sådan test. Besøgene på de udvalgte skoler har bidraget til at uddybe de forskellige aktiviteter og givet nogle bud på hvad de forskellige metoder kan bestå i.

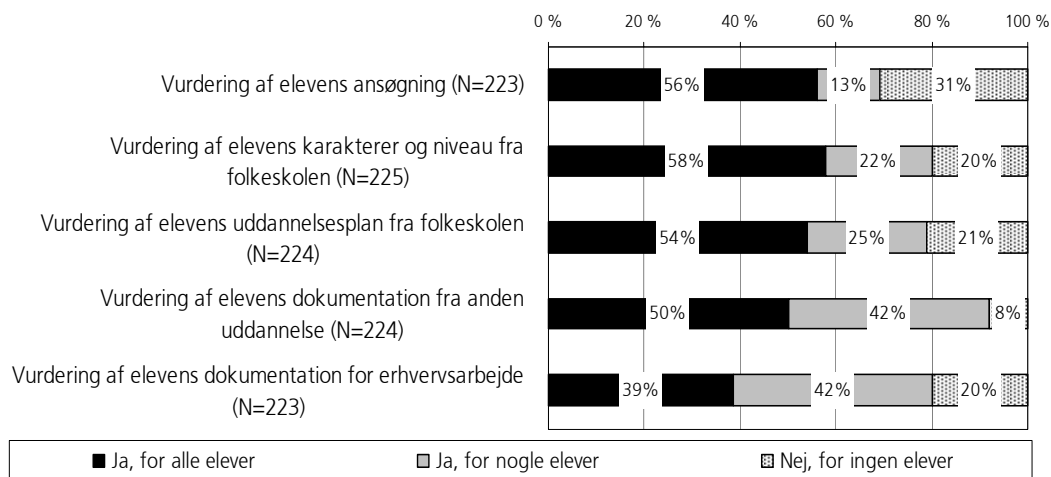
4.1 Vurdering af skriftlig dokumentation

Den skriftlige dokumentation der følger med elevernes tilmelding til en uddannelse, eller anden relevant dokumentation som eleverne kan fremvise, er det indlysende at anvende i en kompetencevurdering.

Eleverne kan dokumentere kompetencer fra det formelle uddannelsessystem vha. fx karakterer og niveauer fra folkeskolen eller dokumentation fra evt. anden uddannelse. Denne form for dokumentation kan i sig selv føre til godskrivning eller fastsættelse af undervisningsniveau eller være indikator på at eleven har behov for støtte. Indgangen modtager evt. også elevens uddannelsesplan hvis eleven tilmelder sig direkte fra folkeskolen.

Eleverne kan desuden dokumentere kompetencer erhvervet uden for det formelle uddannelsessystem ved fx at fremlægge dokumentation for erhvervsarbejde, frivilligt arbejde o.l. Figur 1 viser i hvilket omfang indgangene anvender forskellige former for skriftlig dokumentation i kompetencevurderingerne.

Figur 1
Gennemførte I følgende aktiviteter som led i kompetencevurderingen af eleverne

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt uddannelsesansvarlige på erhvervsuddannelserne, 2008

I undersøgelsen angiver de uddannelsesansvarlige ledere at omkring halvdelen af indgangene vurderer en eller anden form for skriftlig dokumentation fra alle elever som led i kompetencevurderingen. En nærmere analyse af resultaterne viser at i alt 73 % af samtlige indgange vurderer en eller anden form for skriftlig dokumentation om eleverne.

Resultaterne viser videre at 20 % af indgangene ikke medtager karakterer og niveauer fra folkeskolen eller dokumentation for erhvervsarbejde som led i kompetencevurderingen. Desuden vurderer en ud af tre – 31 % – slet ikke elevernes ansøgning, dvs. tilmelding til grundforløbet.

En analyse af resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen viser at hvis en indgang inddrager skriftlig dokumentation i kompetencevurderingerne, drejer det sig ofte om flere forskellige typer. Dvs. at enten anvender en indgang slet ikke skriftlig dokumentation, eller også anvender den mere end én type.

Besøgene på de udvalgte skoler viser at det ofte er vejlederne der har ansvaret for at indhente skriftlig dokumentation om eleverne, fx karakterer fra folkeskolen, elevens uddannelsesplan eller en udtalelse fra UU-centret. Denne information er enten vedhæftet elevernes tilmelding, eller vejlederen indhenter den inden eleverne starter på grundforløbet. Interviewene viser at vejlederne er tydeligt fokuserede på at identificere elever med behov for særlig støtte inden de starter på grundforløbet, så de fx kan nå at have en it-rygsæk klar til de enkelte elever inden undervisningen begynder.

Karakterer og niveauer fra folkeskolen

Elevernes karakterer fra folkeskolen er i nogle tilfælde vedlagt tilmeldingen til grundforløbet. Det er den type skriftlig dokumentation som flest indgange inddrager i kompetencevurderinger af alle elever. Spørgeskemaundersøgelsen viser at 80 % af de uddannelsesansvarlige ledere angiver at de inddrager alle elevers eller nogle elevers karakterer og niveauer fra folkeskolen, heraf gør 58 % af indgangene det for alle elevers vedkommende.

Det er mest udbredt på de merkantile indgange at vurdere elevernes karakterer og niveauer fra folkeskolen. 83 % af de merkantile indgange angiver i undersøgelsen at de bruger afgangsbrevise fra alle elever som led i kompetencevurderingerne. På de merkantile indgange er kravene til at påbegynde et hovedforløb udmøntet i nogle konkrete "gærdehøjder", dvs. niveauer i de seks grundfag som eleverne skal have opnået for at kunne begynde på hovedforløbet. I interviewene fortæller lederne på de merkantile indgange at elevernes karakterer fra folkeskolen er et centralt element i kompetencevurderingerne fordi det er vigtigt at afdække om eleverne har opnået nogle af de krævede niveauer for fx dansk eller engelsk ved eksempelvis at have gennemført 10. klasse. Dette er hverken tilfældet for de tekniske uddannelser eller de hovedforløb der ligger inden for indgangen sundhed, omsorg og pædagogik.

Indgangene på de tekniske skoler er mindst tilbøjelige til at anvende elevernes karakterer og niveauer fra folkeskolen i kompetencevurderingerne. Besøgene på de tekniske indgange viser at både lærere og ledelser typisk vurderer at de kompetencer som kompetencevurderingen skal af-

dække, ikke hænger direkte sammen med elevernes resultater i folkeskolen, men er mere praktisk betoned.

Dokumentation for anden uddannelse og erhvervsarbejde

De elever der begynder et grundforløb for en erhvervsuddannelse, er på nogle indgange typisk unge mellem 16 og 25 år, mens de på andre indgange er ældre. Der er dermed stor forskel på i hvilket omfang eleverne har anden uddannelse eller erhvervs erfaring når de påbegynder en erhvervsuddannelse.

92 % af de ansvarlige for kompetencevurderingerne angiver i spørgeskemaundersøgelsen at de vurderer alle elevers eller nogle elevers dokumentation for anden uddannelse som led i kompetencevurderingen, heraf gør halvdelen – 50 % – det for alle elevers vedkommende. 80 % af indgangene vurderer alle elevers eller nogle elevers dokumentation for erhvervsarbejde, heraf gør 39 % det for alle elevers vedkommende.

Dokumentation for erhvervsarbejde er den dokumentationsform som oftest indgår i kompetencevurderinger på indgangen sundhed, omsorg og pædagogik. 65 % af de uddannelsesansvarlige ledere på disse indgange angiver at de bruger dokumentation for erhvervsarbejde som led i kompetencevurderingen. I interviewene begrundet lederne det med at der er tradition for at disse uddannelser rekrutterer elever med en del erhvervs erfaring. Derfor er der på denne indgang et særligt fokus på tidligt at få identificeret elever med erfaring fra tidligere arbejde.

I spørgeskemaundersøgelsen bliver det angivet at dokumentation for anden uddannelse og erhvervsarbejde er de to former for dokumentation der oftest anvendes for *nogle* elever, men ikke i så høj grad for *alle* elever. Dette kan hænge sammen med at mange elever begynder på en erhvervsuddannelse direkte efter folkeskolen og derfor ofte ikke har erfaring fra anden uddannelse. Besøgene på de deltagende skoler viser dog at selv unge elever kan have relevant erhvervs erfaring som det er relevant at spørge eleverne om. Dette betyder dog ikke nødvendigvis at eleverne skal fremvise dokumentation, men at det er centralt at tale med eleverne om det.

Elevernes tilmelding til uddannelsen og uddannelsesplan fra folkeskolen

Elevernes tilmelding til uddannelsen og elevernes uddannelsesplaner fra folkeskolen er de to typer af dokumentation der oftest slet ikke bliver inddraget i kompetencevurderingerne. 31 % af skolerne bruger ikke elevernes tilmelding som led i kompetencevurderingen, og 21 % vurderer ikke elevernes uddannelsesplaner fra folkeskolen. En nærmere analyse af resultaterne fra undersøgelsen viser at der er sammenhæng mellem de to typer af dokumenter. Enten vurderer skolen typisk både tilmeldingen og uddannelsesplanen, eller også anvender skolen ingen af delene.

Særligt på de besøgte tekniske indgange vurderer lærere og ledere at hverken elevernes tilmeldinger eller uddannelsesplaner fra folkeskolen kan udgøre en central del af kompetencevurderingen. På nogle af de besøgte tekniske indgange oplever de at eleverne ofte skifter mening om hvad de vil, og at der derfor sjældent er relevante informationer at finde i uddannelsesplanen. På andre indgange er eleverne meget afklarede med hensyn til hvad de vil, og lærerne og vejlederne oplever heller ikke i denne situation et behov for at inddrage oplysninger fra uddannelsesplanen.

De besøgte indgange giver udtryk for at det overvejende er i de tilfælde hvor en elev har været i kontakt med et UU-center, at uddannelsesplanen er relevant i forhold til starten på en erhvervsuddannelse – og i særdeleshed i forhold til kompetencevurdering.

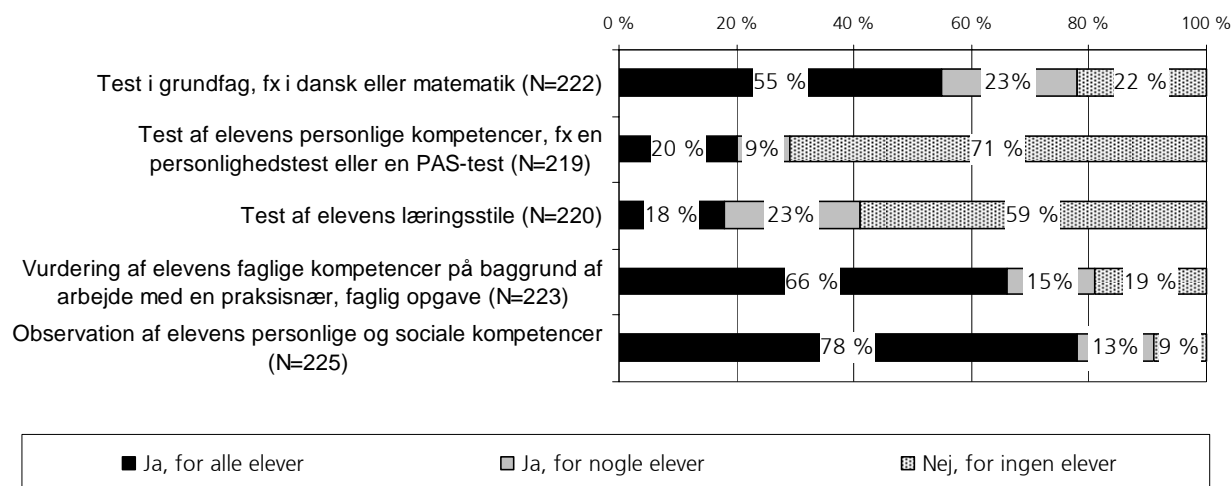
4.2 Test, prøvning og observation

Som en del af kompetencevurderingerne bliver eleverne ofte testet, prøvet eller observeret. Det kan være såvel almene og faglige kompetencer som personlige og sociale kompetencer der bliver testet.

Spørgeskemaundersøgelsen afdækker i hvilket omfang de uddannelsesansvarlige ledere på indgangene angiver at forskellige typer af kompetencer bliver testet som led i kompetencevurderingerne. Resultaterne fremgår af figur 2.

De to mest anvendte metoder til afdækning af kompetencer er observation af elevernes personlige og sociale kompetencer og vurdering af elevernes faglige kompetencer på baggrund af deres arbejde med en praksisnær, faglig opgave. 91 % af de ansvarlige for kompetencevurderingerne angiver i spørgeskemaundersøgelsen at de observerer alle elever eller nogle elever med henblik på at afdække personlige og sociale kompetencer, og 81 % vurderer alle elevers eller nogle elevers faglige kompetencer på baggrund af deres arbejde med en praksisnær, faglig opgave.

Tre ud af fire (78 %) vælger at teste alle elever eller nogle elever i grundfag, fx dansk eller matematik, mens test af elevernes personlige kompetencer og læringsstile er de metoder som indgangene anvender mindst i kompetencevurderingerne.

Figur 2**Gennemførte I følgende aktiviteter som led i kompetencevurderingen af eleverne?**

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt uddannelsesansvarlige på erhvervsuddannelserne, 2008

Test af eleverne i grundfag og af deres læringsstile eller personlige kompetencer

De almene kompetencer, dvs. kompetencer i grundfag som fx dansk eller matematik, indgår som fokus i kompetencevurderingerne på mange indgange. Mere end tre ud af fire af indgangene (78 %) tester eleverne i grundfag som fx dansk og matematik, heraf tester 55 % alle eleverne, og 23 % tester nogle af eleverne. Desuden tester 41 % af indgangene alle elevers eller nogle elevers læringsstile, mens 29 % tester alle elevers eller nogle elevers personlige kompetencer, fx ved en personlighedstest eller en PAS-test, dvs. en test efter Pædagogisk Analyse System (PAS) som er et pædagogisk redskab til afdækning af den enkelte elevs læringspotentialer.

I forbindelse med test af elevernes almene kompetencer forklarer lærerne på de besøgte indgange at disse test giver eleverne mulighed for at vise hvordan de kan anvende deres kompetencer i en ny sammenhæng som er tilpasset indgangens faglighed og dermed for nogle elevers vedkommende være lejlighed til at "starte på en frisk". Fx kan man forestille sig at en elev der i danskundervisningen i folkeskolen har haft svært ved at læse noveller, på en uddannelse kan være god til at læse tekniske manualer. Dog viser interviewene med ledere og lærere på de forskellige indgange at test i almene fag i praksis ofte foregår uafhængigt af den konkrete, faglige sammenhæng på den enkelte indgang. Testen foregår typisk som en skriftlig prøve for den enkelte

elev enten inden starten på uddannelsen eller i løbet af de første fjorten dage. På flere af indgangene har de forskellige lærere selv udviklet testene, og det er typisk op til de enkelte elever om de vil gennemføre disse test, dvs. at det ikke er et krav fra skolens side.

En af de besøgte merkantile indgange anvender PAS-test af udvalgte elever og vurderer at testen er en god indikator for hvilke problematikker der er centrale for de testede elever. På indgangen vurderer lærerne dog at den viden der kommer ud af PAS-testen, er svær at omsætte til konkrete pædagogiske tiltag over for eleverne. Testen bidrager mere til lærerens forståelse af de enkelte elevers egenart end den giver input til konkrete undervisningstilbud rettet mod eleven. På denne indgang går de PAS-testede elever på en grundforløbspakke der rummer idrætsaktiviteter, fælles morgenmad hver morgen og andre sundhedsfremmende og socialt fremmende aktiviteter. PAS-testen bliver gennemført med bestemte elever som er udpeget af lærerne efter at eleverne er begyndt på dette grundforløb.

Vurdering af elevernes faglige kompetencer på baggrund af en praksisnær, faglig opgave

Gennem en praksisnær, faglig opgave kan skolen søge at afdække elevernes kompetencer i forhold til indgangens konkrete faglighed. I en sådan opgave kan der sættes fokus på hvordan den enkelte elev kan anvende sine forskellige kompetencer i forhold til at løse konkrete opgaver inden for indgangens uddannelsesområde. I forbindelse med en test af elevernes faglige kompetencer er der ofte tale om at afdække dem i sammenhæng med kompetencer i almene fag, fx læsning og matematik, og personlige og sociale kompetencer, fx samarbejdsevner og evnen til at følge en almen, kollektiv besked.

81 % af de ansvarlige for kompetencevurderingerne angiver i spørgeskemaundersøgelsen at de prøver alle elevers eller nogle elevers faglige kompetencer ved en praksisnær, faglig opgave, mens 19 % slet ikke gør det. Det er særligt de tekniske indgange der vurderer elevernes faglige kompetencer på baggrund af arbejdet med en praksisnær, faglig opgave.

Imidlertid viser interview med lærerne at der er stor forskel på de metoder indgangene anvender ved prøvning af elevernes kompetencer i en praksisnær, faglig opgave. På en af de besøgte tekniske indgange giver en lærer alle eleverne en tidligere grundforløbsprøve som led i den indledende kompetencevurdering. Læreren vurderer at en grundforløbsprøve som middel til kompetencevurdering dels viser om de enkelte elever allerede har kompetencer som svarer til kompetencemålene for grundforløbet, dels bevidstgør eleverne om hvor meget der er at lære på grundforløbet. Læreren vurderer at dette sidste aspekt er med til at motivere eleverne til at deltage aktivt i undervisningen.

På en enkelt af de besøgte tekniske indgange har lærere og ledelse i fællesskab udviklet en praksisnær opgave som led i kompetencevurderingen hvor eleverne kan vise på hvilket niveau de befinder sig i forhold til de kompetencer de skal udvikle i løbet af grundforløbet. Her tager prøvningen direkte afsæt i de kompetencemål der gælder for grundforløbet, og i den praktiske opgave eleverne gennemfører, er der fokus på at afdække hvor langt eleven er fra at nå disse kompetencemål. På den baggrund bliver grundforløbet tilrettelagt med udgangspunkt i elevernes forudsætninger.

De to tilgange repræsenterer to forskellige formål med kompetencevurderingen som kan beskrives som et henholdsvis summativt formål, dvs. en vurdering der har til formål at vise hvad eleven kan og har lært ind til nu, og formativt formål dvs. en vurdering der peger fremad og på baggrund at det elev kan angiver nogle muligheder for eleven i et fremadrettet perspektiv. I det første eksempel med grundforløbsprøven har kompetencevurderingen et summativt formål idet man vurderer om eleven allerede opfylder kompetencemålene, dvs. om eleven allerede har – eller ikke har – de kompetencer som kræves for at bestå grundforløbet. I det andet eksempel med den praksisnære opgave er formålet med kompetencevurderingen både summativt og formativt idet fokus er på *i hvilken grad* målet er opnået, og på *hvordan* eleven fremover kan tilegne sig de kompetencer som kræves. Dvs. at formålet med denne sidste type prøvning både er at afdække elevernes udgangspunkter og samtidig at indhente viden om hvad der skal til for at tilpasse grundforløbet til eleverne.

Mens anvendelsen af en grundforløbsprøve indholdsmæssigt forholder sig til det faglige indhold på indgangen, er den ikke nødvendigvis praksisnær. Typisk bliver en sådan prøve blandt andet gennemført som en test på papir. Kun en enkelt af de besøgte indgange anvender en egentlig faglig, praksisnær opgave. På denne indgang har lærerne gjort sig erfaringer med at sammenligne kompetencevurderingen med løsningen af en konkret opgave som indgår undervisningen i løbet af de første fjorten dage. Både elever og lærere vurderer at eleverne får bragt deres kompetencer i spil i dette kompetencevurderingsprojekt, og at det derfor giver et godt udgangspunkt for at vurdere elevernes faglige kompetencer.

Spørgeskemaundersøgelsen viser desuden at 19 % af indgangene slet ikke vurderer elevernes faglige kompetencer på baggrund af en praksisnær, faglig opgave. Dette sker i mindst omfang på de merkantile indgange hvor hele 60 % ikke vurderer eleverne på baggrund af en praksisnær, faglig opgave, og på indgangen sundhed, omsorg og pædagogik hvor dette ikke sker på 30 % af indgangene.

På ingen af de besøgte merkantile indgange eller på indgangene for sundhed, omsorg og pædagogik rummer kompetencevurderingerne en praksisnær prøvning af elevernes kompetencer i forhold til kompetencemålene for grundforløbet. På de merkantile indgange vurderer ledelsen at de

kompetencer som der er behov for at afdække hos eleverne, hovedsageligt er almene kompetencer som skolen kan vurdere på baggrund af den indsendte dokumentation, fx eksamenspapirer eller udtalelser fra UU. I de tilfælde hvor lærerne vurderer at der er behov for yderligere prøvning af eleverne, udleverer de skriftlige test som eleverne skal besvare (se afsnittet nedenfor om prøvning af almene kompetencer). På de besøgte indgange inden for sundhed, omsorg og pædagogik betoner ledelserne især at de kompetencer der er relevante for grundforløbet, er vanskelige at inddrage i en praktisk prøvning, primært fordi eleverne ikke er klar til dette så tidligt i forløbet.

Besøgene på de udvalgte skoler viser at de metoder indgangene anvender i forbindelse med prøvning af eleverne i en praksisnær, faglig opgave, kun i begrænset omfang er knyttet til de kompetencemål der gælder på grundforløbet, og på nogle typer af indgange har både ledelser og lærere vanskeligt ved at pege på hvordan en sådan prøvning i det hele taget vil kunne foregå.

Observation af elevernes personlige og sociale kompetencer

I spørgeskemaundersøgelsen angiver de ansvarlige for kompetencevurderingerne at observation af elevernes personlige og sociale kompetencer er den mest udbredte metode i forbindelse med kompetencevurdering. 91 % af indgangene foretager sådanne observationer i alle elevers tilfælde eller nogle elevers tilfælde, heraf gør 78 % det for alle elevernes vedkommende.

Besøgene på de udvalgte skoler viser dog at der er stor forskel på hvordan de forskellige indgange og skoler vælger at gennemføre observationerne, og hvilke situationer eleverne bliver observeret i. På de forskellige indgange er der i observationerne generelt fokus på at vurdere elevernes skoleparathed, dvs. om eleverne fx kan møde til tiden, og hvordan de indgår i en social sammenhæng. På de tekniske indgange fokuserer lærerne på hvordan eleverne indgår i de sociale relationer i værkstedet. På de besøgte indgange inden for sundhed, omsorg og pædagogik fortæller lærerne at eleverne bliver observeret under de første fjorten dages sociale aktiviteter, fx drama-projekter eller hytteture. Målet med disse observationer er blandt andet at identificere de elever der kan have svært ved at indgå i de sociale samvær.

Besøgene på de udvalgte skoler viser at der er en tendens til at fokus i observationerne ligger på elevernes personlige og sociale kompetencer uden at disse bliver koblet direkte til de kompetencemål der gælder for det enkelte grundforløb. På de indgange der observerer eleverne som en del af kompetencevurderingen, har lærerne i interviewene typisk svært ved at pege på og konkretisere hvad de kigger efter når de observerer, og der er ingen af interviewdeltagerne der direkte henviser til uddannelsens faglighed eller kompetencemålene som referenceramme for observationerne.

Observation af elevernes personlige og sociale kompetencer sker i mindre grad på den merkantile indgang hvor 54 % gennemfører denne aktivitet for alle elever, og 31 % slet ikke gør det. På de

besøgte merkantile indgange indgår observation af elevernes sociale og personlige kompetencer ikke som et led i kompetencevurderingerne. De interviewede lærere på de merkantile indgange vurderer at de sociale kompetencer med fordel kunne indgå, men har svært ved at se hvordan dette konkret skulle gøres.

4.3 Samtale med eleverne

Næsten alle indgange gennemfører en eller flere samtaler med eleverne, og det er den metode som flest indgange angiver at de anvender som led i kompetencevurderingen.

Samtalerne kan indeholde forskellige emner. Alle indgange (100 %) gennemfører samtaler med alle elever eller nogle elever om behov for særlig støtte, og 95 % gennemfører samtaler med alle elever eller nogle elever om erhvervs erfaring eller tidligere uddannelse.

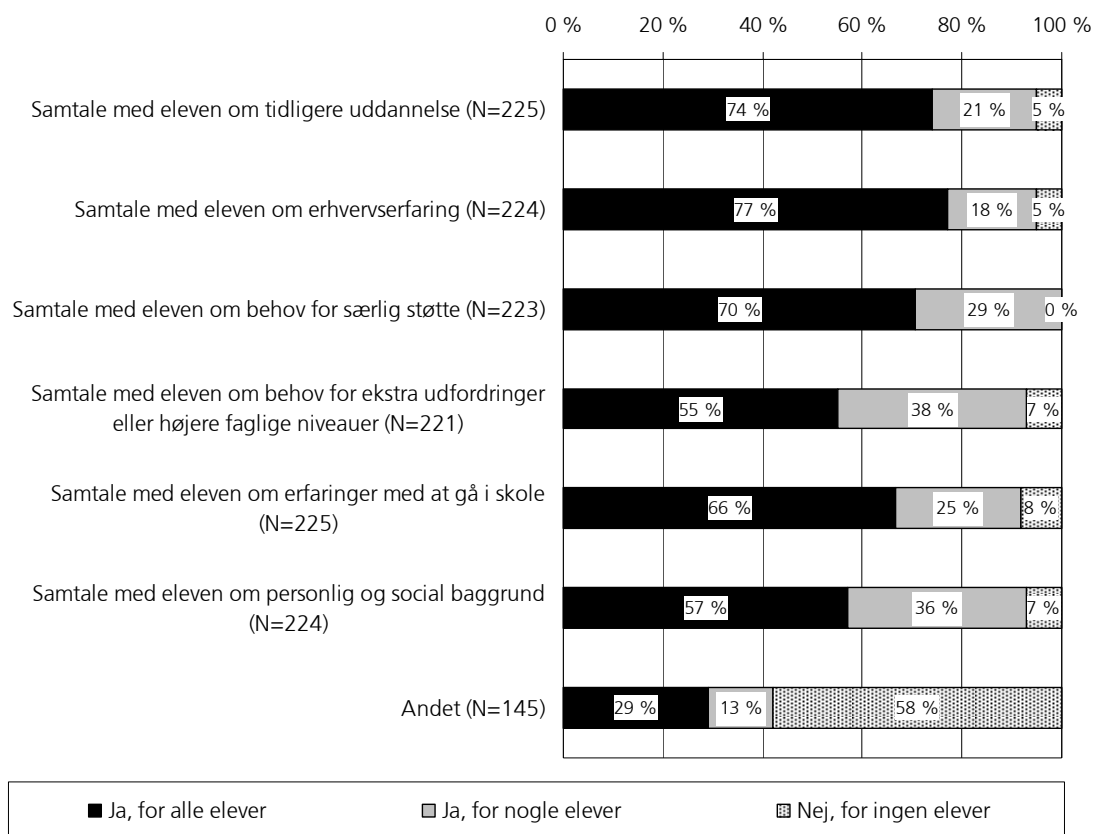
De fleste indgange gennemfører samtaler med alle elever eller nogle elever om deres behov for ekstra udfordringer eller højere faglige niveauer (93 %), om elevens personlige og sociale baggrund (93 %) eller om erfaringerne med at gå i skole (92 %). Se figur 3.

I spørgeskemaundersøgelsen angiver de uddannelsesansvarlige ledere på indgangene at de i højere grad taler med alle elever om deres evt. behov for særlig støtte end de taler med alle elever om deres evt. behov for ekstra udfordringer eller højere faglige niveauer. 70 % af indgangene har en samtale med alle elever om evt. behov for særlig støtte, mens 55 % har en samtale med alle elever om behov for ekstra udfordringer eller højere faglige niveauer. De uddannelsesansvarlige ledere angiver dermed at indgangene i højere grad fokuserer på at udpege de elever der har brug for støtte, end de elever der kan klare nogle ekstra udfordringer og højere niveauer.

Besøgene på de udvalgte skoler giver forskellige eksempler på hvordan samtalerne med eleverne bliver gennemført. På en af de besøgte tekniske indgange fungerer en lærer på grundforløbet som fuldtidskontaktlærer. Han har en samtale med alle elever inden for den første uge hvor de taler om erfaringer, karakterer og om der er specielle hensyn skolen skal tage. Den personlige uddannelsesplan bliver også introduceret på dette møde. Kontaktlæreren vurderer om eleverne evt. kan få godskrivning for dele af undervisningen.

På en anden skole begynder læreren samtalen som en dialog med hele klassen i de første dage på grundforløbet. Her bliver eleverne først bedt om at præsentere sig for hinanden på holdet, og med afsæt i denne præsentation skal de skrive om sig selv i et elektronisk dokument som læreren efterfølgende inddrager i en personlig samtale. Læreren giver udtryk for at denne praksis giver en tidlig og værdifuld indsigt i elevernes baggrund, en indsigt i hvordan eleverne håndterer at indgå i en social sammenhæng, og en konkret viden om elevens skriftlige niveau.

Figur 3
Gennemførte I følgende aktiviteter som led i kompetencevurderingen af eleverne?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt uddannelsesansvarlige på erhvervsuddannelserne, 2008

Skolebesøgene viser at der især på indgangen sundhed, omsorg og pædagogik er tradition for gå i dialog med eleverne både om deres faglige kompetencer og om mere personlige og sociale forhold. På disse skoler vurderer kontaktlærerne at de ofte har meget dybe samtaler med eleverne – samtaler som kan være meget udfordrende for kontaktlærerne i forhold til de rammer der er i kontaktlærerrollen. Her er kontaktlærerne dog bevidste om at hvis de vurderer at en elev har behov for yderligere samtale, kan de fx henvise eleven til en psykolog tilknyttet skolen.

På de besøgte merkantile indgange er det typisk vejlederen der taler med eleverne i de indledende faser af kompetencevurderingen, og altså ikke kun kontaktlæreren. Vejledningssamtalerne ta-

ger typisk afsæt i den indsendte dokumentation som fx karakterer og uddannelsesplan fra folkeskolen.

Besøgene på de tekniske indgange viser at kontaktlærerne dér ofte holder samtaler med eleverne mens de arbejder med faglige opgaver i værkstederne. Lærerne vurderer at det giver en mulighed for at tale ubesværet med eleverne da det ikke "ligner" en samtale. Deres erfaring er at nogle elever på denne måde bedre kan håndtere at tale om fx erfaringer med at gå i skole.

Samtalerne med kontaktlæreren eller vejlederen kan evt. lede videre til ekstra kompetencevurderingsaktiviteter. Eksempelvis kan identifikation af en læsesvag elev medføre at eleven får foretaget en læsetest og evt. tilkendt en it-rygsæk.

4.4 Ekspertgruppens vurderinger

Evalueringen viser at mange skoler angiver at de anvender mange forskellige metoder i kompetencevurderingerne, men samtidig giver besøg på de udvalgte indgange et tydeligt indtryk af at de forskellige metoder kun i meget begrænset omfang og kun på nogle enkelte indgange tager udgangspunkt i de kompetencemål der gælder for grundforløbet, og den faglige praksis forløbene retter sig mod.

Ekspertgruppen vurderer at det er problematisk at indgangene kun i begrænset omfang kompetencevurderer eleverne i forhold til den konkrete faglige praksis inden for indgangens uddannelsesområder. Mange indgange gennemfører aktiviteter som led i kompetencevurderinger der er løsrevet fra uddannelsens indhold og forløb, og evalueringen har kun vist enkelte eksempler på skoler der har integreret kompetencevurderingen i undervisningen. Evalueringen viser desuden at kompetencevurderingerne ofte er knyttet til almene fag og til elevernes generelle personlige og sociale kompetencer, men i mindre grad til praksisnære, faglige kompetencer. Enkeltstående og løsrevne test i dansk og matematik afdækker ikke i tilstrækkelig grad om eleverne kan anvende deres danskfaglige og matematiske kompetencer inden for den faglighed som uddannelserne på de enkelte indgange retter sig mod.

Ekspertgruppen vurderer desuden at det er problematisk når nogle indgange sætter fokus på elevernes personlige og sociale kompetencer uden at disse relateres tæt til fagligheden og kompetencemålene på den enkelte uddannelse. Ekspertgruppen understreger at samtaler med eleverne om deres personlige og sociale kompetencer ikke skal være en vurdering af den enkelte elev "som person", men en vurdering af elevens personlige og sociale kompetencer i forhold til den faglige rolle og identitet som eleven skal kunne tilegne sig og i sidste ende være en del af på en arbejdsplads.

Erfaringerne fra de besøgte skoler peger på at der er nogle sociale og personlige kompetencer som ikke indgår i kompetencemålene, men som er vigtige forudsætninger for at en elev kan gennemføre en uddannelse, fx at møde til tiden og samarbejde med andre. Ekspertgruppen vurderer at der ligger en konkret opgave for skolerne i at beskrive hvad det er for kompetencer uddannelserne kræver af eleverne, og finde måder at italesætte og afdække dem på.

Ekspertgruppen vurderer at det er problematisk at nogle skoler lægger vægt på at eleverne skal "starte på en frisk" og derfor vælger ikke at inddrage elevernes dokumentation som fx en udtalelse fra UU-centret eller karakterer. Det er naturligvis vigtigt at eleverne ikke mødes af fordomme, men det er også vigtigt at skolerne tager afsæt i den enkelte elevs faglige kompetencer og historie, fx for at undgå at elever med læse- og skrivevanskeligheder først bliver identificeret meget sent i grundforløbet.

Kompetencevurderingerne har forskellige formål, herunder at indplacere eleverne på grundforløbspakker, afdække behov for særlig støtte og fx tilbyde it-rygsæk, tilbyde eleverne godskrivning af uddannelse eller erhvervs erfaring etc. Vurderingerne kan kun opfylde disse mange forskellige formål hvis metoderne er udfoldet tilstrækkeligt og målrettet det afklaringsbehov der er på den enkelte indgang.

Ekspertgruppen lægger vægt på at kompetencevurderingen bør tage udgangspunkt i den faglighed der gør sig gældende for det fagområde som indgangens uddannelser retter sig mod, dvs. at elevernes kompetencer bliver prøvet i en sammenhæng der er fagligt relevant. Det betyder at vurderingerne bør være tæt knyttet til kompetencemålene for grundforløbet I dette ligger der en opgave for skolerne i at "oversætte" kompetencemålene dels til mål for undervisningen, dels til undervisningsindhold. Heri ligger fx at de sociale og personlige kompetencer skal omsættes til og prøves som en del af fagligheden på indgangen.

Besøgene på de udvalgte skoler viser at nogle fællesindgange helt overordnet har svært ved at pege på hvilken faglig praksis der vil være et relevant udgangspunkt for kompetencevurderinger. Dette gør sig fx gældende på den merkantile indgang hvor de forskellige merkantile uddannelser retter sig mod meget forskellige praksisser, og hvor der samtidig er en del elever som ikke nødvendigvis har valgt at begynde på uddannelsen for at kvalificere sig til et job inden for det merkantile område. Ekspertgruppen vurderer dog at fx de generelle kompetencemål som knytter sig til det merkantile grundforløb som fx *at eleverne kan løse merkantile arbejdsopgaver ved anvendelse af kulturforståelse og viden om internationale handelsrelationer*, med fordel kan danne rammen om en kompetencevurdering.

På indgangen sundhed, omsorg og pædagogik giver ledere og lærere også udtryk for at det er vanskeligt at pege på en konkret, faglig praksis som eleverne vil kunne forholde sig til så tidligt i

forløbet. Ekspertgruppen vurderer at det er problematisk når de samtaler der indgår i kompetencevurderingen, bliver meget personligt orienterede uden at de forholdes til de personlige og sociale kompetencer som indgår i kompetencemålene og fagligheden på indgangen. De fælles kompetencemål der er beskrevet for grundforløbet på sundhed, omsorg og pædagogik, skal indgå tydeligt i kompetencevurderingerne. Eksempelvis *at eleverne kan møde andre mennesker på en etisk og respektfuld måde samt forstå betydningen af egen rolle i mødet med andre mennesker.*

5 Organisering af kompetencevurderingerne

Dette kapitel handler om organiseringen af kompetencevurderinger på indgangene, herunder hvem der fastsætter retningslinjer for vurderingerne, hvem der gennemfører kompetencevurderingerne, hvornår de gennemføres, og hvordan resultaterne af vurderingerne deles mellem skolens ansatte og med eleverne. Desuden handler kapitlet om hvordan skolerne arbejder med at sikre gyldighed og validitet i kompetencevurderingerne.

5.1 Hvem opstiller retningslinjerne for kompetencevurderingerne?

Det er op til de enkelte indgange at beslutte hvordan de gennemfører kompetencevurderinger. Der er derfor forskel på hvilke personer og funktioner der er med til at udvikle retningslinjer for vurderingerne.

Spørgeskemaundersøgelsen viser at det primært er faglærerne (80 %) og kontaktlærerne (67 %) på indgangen der har defineret rammerne og besluttet hvilke metoder der skal være grundlag for vurderingerne. Resultaterne viser også at på omkring halvdelen af indgangene har ledelsen været involveret (54 %). Besøgene på de udvalgte skoler bekræfter at det typisk er faglærere og kontaktlærere – som i øvrigt ofte er de samme personer – der er hovedkræfterne bag udvikling af principper og fastsættelse af aktiviteter i kompetencevurderingerne.

Skolebesøgene bekræfter også at der er store forskelle på i hvilken grad og på hvilken måde ledelsen har været involveret. På flere indgange har ledelsen uddelegeret ansvaret for hvordan kompetencevurderingerne skal gennemføres til lærerne, og det er ikke blevet drøftet på møder e.l. hvordan opgaven kunne gribes an. Det har medført at de forskellige lærere på indgangene selv har valgt de metoder de anvender til at kompetencevurdere eleverne, og at forskellige lærere på samme indgang har valgt forskellige metoder. Eksempelvis bliver eleverne på en indgang som i deres tilmelding har markeret at de sigter mod en særlig uddannelse på hovedforløbet, kompe-

tencevurderet på én måde, mens andre elever på samme grundforløb som har markeret at de sigter mod en anden uddannelse på hovedforløbet, bliver kompetencevurderet på en anden måde.

Kun på enkelte af de besøgte skoler har ledelsen været involveret sammen med faglærerne i arbejdet med at opstille retningslinjer for hvordan kompetencevurderinger skal gennemføres. Eksempelvis har ledelsen på en indgang været med til at udvikle og beskrive en praksisnær, faglig opgave og kriterierne for vurderingen af elevernes kompetencer. På denne indgang justerer lærergruppen løbende konceptet, og ledelsen deltager i diskussioner når lærerne foreslår ændringer, og samler desuden op på udviklingen af konceptet.

Besøgene på de udvalgte skoler viser at der er gode erfaringer med at ledelsen involverer sig i at opstille retningslinjer for hvordan kompetencevurderinger skal gennemføres. Derimod er der, hvis ledelsen ikke involverer sig, ofte ingen fælles systematik eller sammenhæng i kompetencevurderingerne.

Erfaringerne fra de besøgte skoler viser dog at det tager tid at udvikle en god procedure for kompetencevurderinger. På den skole der oplever det største udbytte af kompetencevurderingerne, har arbejdet med at systematisere disse og løbende at forbedre processen taget flere år. Ledelsen på denne skole bemærker at det der tager tid, er at skabe en fælles forståelse af hvad kompetencevurderingerne rummer, og samtidig indlejre dialogen om proceduren i den mere generelle diskussion på indgangen om hvordan kompetencemålene bliver omsat til mål for undervisningen og undervisningsaktiviteter.

Generelt tilkendegiver lærere og ledere i interviewene imidlertid at de mangler inspiration til arbejdet, og lærerne har i mange tilfælde – særligt på de skoler hvor ledelsen ikke har været involveret – manglet støtte til at beslutte hvordan kompetencevurderingerne konkret skulle udformes.

5.2 Hvornår begynder kompetencevurderingerne?

Der er ikke noget krav om hvornår indgangene skal påbegynde kompetencevurderingerne af eleverne. Der er heller ingen beskrivelse af hvad det vil sige at begynde en kompetencevurdering. Det eneste tidsmæssige krav der ligger fast, er at vurderingerne skal være afsluttet inden for de første to uger. Dvs. at indgangene enten kan begynde kompetencevurderingerne inden eleverne starter grundforløbet, eller udelukkende gennemføre dem inden for de første to uger af elevernes grundforløb.

Spørgeskemaundersøgelsen viser at halvdelen af indgangene påbegyndte kompetencevurderingerne af eleverne inden eleverne startede på grundforløbet (50 %), og halvdelen efter at eleverne

var startet (50 %). Der er ingen forskel i svarene afhængigt af typen af eller størrelsen på indgangene.

Besøgene på de udvalgte skoler viser at når skolerne begynder kompetencevurderingen inden eleverne starter på deres grundforløb, sker det ved at holde et informationsmøde, fx i maj, for elever der begynder et grundforløb på skolen i august. Til mødet inviteres eleverne og evt. deres forældre. På mødet får deltagerne typisk nærmere information om grundforløbet og de hovedforløb det peger imod, og om at de bliver kompetencevurderet, at de kan få særlig støtte, og at de kan få godskrevet dele af undervisningen hvis de allerede har relevante kompetencer. På nogle skoler holdes der forskellige informationsmøder opdelt efter fx hvilken uddannelse eleverne ønsker at følge på hovedforløbet, eller der kan holdes særlige informationsmøder for tosprogede elever.

Desuden viser skolebesøgene at det på flere indgange også er almindeligt at invitere de fremmødte elever til en personlig samtale i forbindelse med det fælles informationsmøde. Eleverne bliver opfordret til at henvende sig hvis de enten har brug for særlig støtte, eller hvis de mener der er mulighed for at de kan få godskrevet tidligere uddannelse eller erfaringer. Hermed holdes de første samtaler med eleverne også inden starten på grundforløbet, og indgangen vurderer at eleverne på denne måde typisk bliver mere involverede i afdækningen af deres kompetencer.

På de skoler der ikke holder informationsmøder før skolestart, beskriver deltagerne i interviewene at de begynder kompetencevurderingerne af eleverne enten når de holder en første indledende samtale, når de vurderer elevernes tilsendte papirer, eller når de påbegynder et fagligt projekt der skal vise elevernes kompetencer i den konkrete faglige sammenhæng på de enkelte indgange.

På nogle indgange tilkendegiver lærerne i interviewene at de finder det meget vanskeligt at af-dække og pege på elevernes kompetencer så tidligt i forløbet. Fx understreger lærerne på en af de besøgte tekniske indgange at man må være meget varsom med at vurdere eleverne for tidligt i forløbet – at eleverne er begyndt i en ny social kontekst og skal arbejde med emner der for de fleste elevers vedkommende er fagligt helt nye, og at det er vigtigt at tage dette med i vurderingerne. Disse lærere vurderer at den sociale tilpasning til de nye omstændigheder viser sig forskelligt hos forskellige elever, og at nogle klarer en vurdering godt fordi de er gode til at tilpasse sig socialt. Lærernes erfaring er at eleverne efter ca. ti uger – eller halvvejs gennem det ordinære grundforløb – har vænnet sig til de nye rammer. Lærerne på denne indgang mener derfor at der er bedre forudsætninger for at vurdere eleverne halvvejs i grundforløbet end i begyndelsen. I deres øjne er der ikke grundlag for at foretage en egentlig kompetencevurdering af eleverne inden for de første fjorten dage eleverne er på skolen, og langt mindre at påbegynde vurderingsprocessen inden eleverne er begyndt på forløbet.

5.3 Hvem gennemfører kompetencevurderingerne?

Indgangene skal også beslutte hvem der gennemfører kompetencevurderingerne, fx om det er de samme personer der gennemfører hele forløbet for hver enkelt elev, eller om opgaverne deles mellem forskellige personer og funktioner på indgangen.

Spørgeskemaundersøgelsen viser at både vejlederne (58 %) og lærerne på grundforløbet (80 %), herunder de enkelte elevers kontaktlærere (73 %), er involverede i at gennemføre kompetencevurderingerne.

Besøgene på de udvalgte skoler viser at det ofte er vejlederen der vurderer den skriftlige dokumentation, og at dette sker inden eleverne starter på indgangen, mens det er faglærerne på de konkrete grundforløb der prøver, tester og observerer eleverne i forhold til at vurdere deres kompetencer. Det er dermed ofte vejlederen der tager sig af vurderingerne af de formelle kompetencer og de forhold der involverer "papirarbejde". Faglærernes rolle bliver dermed at afdække de kompetencer eleverne ikke har papir på. På nogle enkelte af de besøgte indgange er vejlederne dog ikke involveret i vurderingerne – dette gælder særligt for tekniske indgange med få elever.

5.4 Håndtering af resultaterne fra kompetencevurderingerne

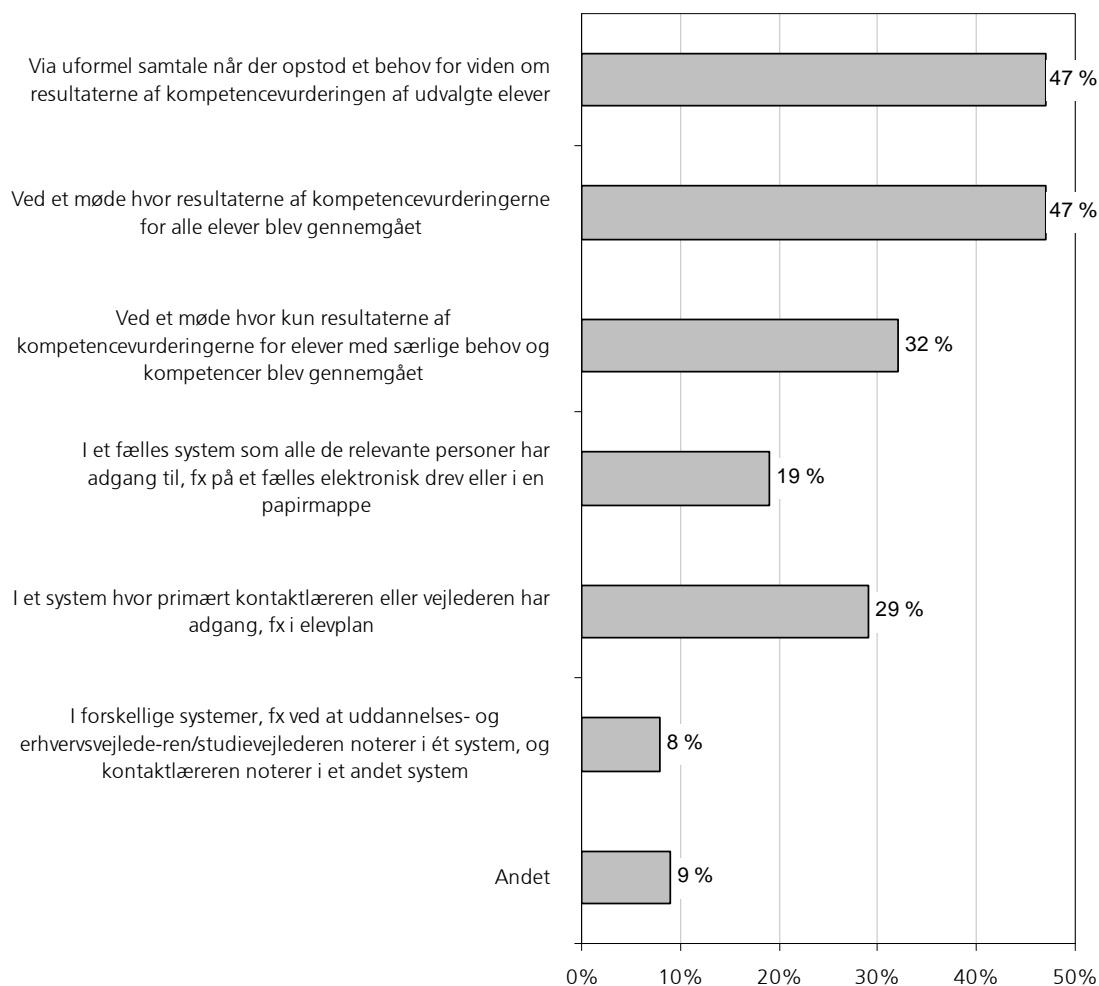
Hvad sker der med den viden om elevernes kompetencer som afdækkes gennem kompetencevurderingen? Hvilken information deles med andre lærere eller ledelsen på skolen og med eleverne, og hvordan deles den? Det sætter dette afsnit fokus på. Figur 4 viser resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen hvad angår videndeling.

Videndeling blandt lærere og vejledere

De ansvarlige for kompetencevurderingerne på indgangene angiver i spørgeskemaundersøgelsen at resultaterne af kompetencevurderingerne bliver delt med andre personer end dem der gennemfører vurderingerne (92 %). Blandt de indgange som gjorde dette, viser spørgeskemaundersøgelsen at der er en udbredt praksis på skolerne for mundtlig deling af den viden kompetencevurderingerne resulterer i. 47 % af deltagerne angiver at de deler resultaterne ved uformelle samtaler når der opstår et behov for viden om resultaterne af kompetencevurderingerne for udvalgte elever.

Figur 4

Hvordan blev resultaterne af kompetencevurderingerne delt med andre personer end dem der gennemførte dem, fx med elevernes faglærere? (N= 206)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt uddannelsesansvarlige på erhvervsuddannelserne, 2008

Lige så mange – 47 % – angiver at de deler resultaterne på et møde hvor alle elever bliver gennemgået, og 32 % at de deler resultaterne ved et møde hvor kun resultaterne for elever med

særlige behov og kompetencer bliver gennemgået. Nogle deler dermed resultaterne på flere forskellige måder. Størsteparten, nemlig 69 %, angiver dog at de enten deler resultaterne ved et møde hvor alle elever blev gennemgået, eller ved et møde hvor kun resultaterne for elever med særlige behov og kompetencer blev gennemgået.

Kun en lille del af de ansvarlige for kompetencevurderingerne på indgangene angiver at de har etableret et system hvor viden fra kompetencevurderingerne bliver videregivet i skriftlig form. 29 % angiver at de deler resultaterne af kompetencevurderingerne i et system hvortil primært kontaktlæreren eller vejlederen har adgang, mens 19 % af skolerne angiver at de deler resultaterne i et system hvortil alle relevante personer har adgang, fx på et fælles elektronisk drev eller i en papirmappe. Der er ingen forskel i besvarelserne afhængigt af typen af eller størrelsen på indgangene.

På de besøgte indgange er der et enkelt eksempel på deling af viden i et fælles system. På indgangen er der oprettet et fælles drev som alle resultater fra vurderingerne bliver gemt på. Alle kontaktlærere, lærere og vejledere har adgang til drevet. På drevet finder lærerne fx handleplaner fra vejlederen der indeholder information om evt. aftaler med og vurderinger af eleverne. Ifølge ledelsen bliver drevet brugt flittigt, og ledelsen vurderer at det sikrer at lærere og vejledere tager udgangspunkt i de elevvurderinger der bliver foretaget.

Den meget udbredte mundtlige praksis er tydelig på de besøgte skoler. Helt på linje med spørgeskemaundersøgelsen viser besøgene ikke nogen tydelig sammenhæng mellem typen af indgang og måden indgangen har valgt at dele viden om kompetencevurderinger på. Det overordnede indtryk er at der kun på meget få skoler er en systematisk deling af viden, og at der er en meget udbredt mundtlighed på området.

Eksempelvis bliver resultaterne på en af de besøgte skoler med indgangen sundhed, omsorg og pædagogik hverken skrevet ned eller delt lærerne imellem. Det gælder både vurderinger fra observation af eleverne og fra samtaler mellem kontaktlæreren og eleverne i løbet af de første fjorten dage. Eleverne fortæller ofte meget personlige ting ved samtalen, og kontaktlæreren oplever denne information som fortrolig. Kontaktlærerne fortæller at det ofte meget personlige indhold i samtalerne er grunden til at det ikke bliver delt med de andre lærere. Kontaktlærerne vurderer desuden at den mundtlige kultur på skolen er meget vigtig at bevare.

Besøget på en merkantil indgang viser at kompetencevurderingen rummer både en samtale mellem vejleder og elev og test af eleverne der bliver gennemført af de forskellige faglærere. Heller ikke her bliver resultaterne fra de forskellige kompetencevurderingsaktiviteter delt systematisk. En blanket som bliver udfyldt under samtalen mellem vejlederen og den enkelte elev, bliver opbevaret hos vejlederen, og resultaterne fra de forskellige test som faglærerne gennemfører, bliver op-

bevaret hos de enkelte faglærere. De interviewede lærere fortæller at de kun får informationer fra vejlederen om eleverne hvis der er nogle særlige hensyn de skal tage til eleverne. Ellers er det hovedsageligt faglærernes egen testning der giver input til differentiering af undervisningen og til vejledning af eleverne om hvilket fagligt niveau den enkelte elev bør følge. Ledelsen på skolen fortæller at der er planer om at resultaterne af vurderingerne skal hænges op på lærerværelset sammen med billeder af de enkelte elever. På denne måde vil man fremover sikre at de rigtige personer får den nødvendige viden om eleverne.

Videndeling med eleverne

Resultaterne af kompetencevurderingen skal danne grundlag for at eleven sammen med kontaktlæreren udarbejder den individuelle uddannelsesplan. Dette betyder at de resultater der kommer ud af elevernes kompetencevurdering, skal indgå i en dialog mellem kontaktlærer og elev om hvilket grundforløb den enkelte elev skal have. Spørgeskemaundersøgelsen viser at de fleste indgange deler resultaterne af kompetencevurderingerne med eleverne (92 %). På de merkantile indgange er der dog 20 % der angiver at resultaterne ikke bliver delt med eleverne.

Resultaterne bliver typisk delt med eleverne på et møde med hver enkelt elev hvor resultaterne fra den enkeltes kompetencevurdering er et centralt emne, fx i forbindelse med udarbejdelse af uddannelsesplanen (87 %). En fjerdedel af indgangene (25 %) angiver at de deler resultaterne med eleverne i en uformel dialog med hver enkelt elev, fx i forbindelse med undervisningen. Endelig svarer 6 % at resultaterne fra kompetencevurderingen bliver delt med eleverne i klassen hvor der tales generelt om dem.

Besøgene på de udvalgte skoler viser også at eleverne typisk får kendskab til resultaterne af kompetencevurderingerne i forbindelse med at de udarbejder deres uddannelsesplan med deres kontaktlærer. Dog er der mange elever der i interviewene giver udtryk for at de ikke har været klar over at de er blevet vurderet, og dermed heller ikke kan pege på om kompetencevurderingen har været udgangspunkt for at udarbejde uddannelsesplanen eller for at tilrettelægge grundforløbet.

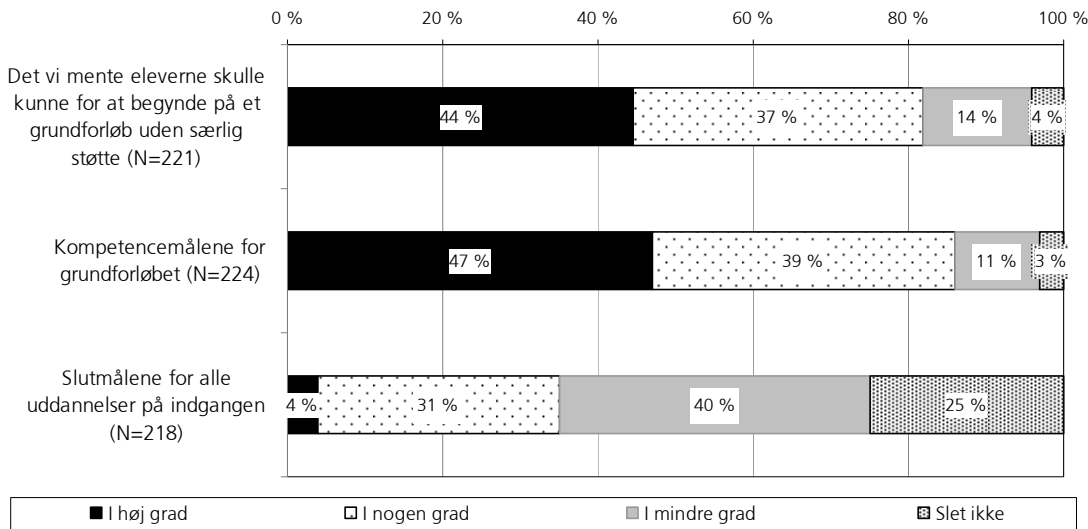
5.5 Kriterierne for kompetencevurderingerne

Det er op til de enkelte indgange at opstille kriterier som vurderingsgrundlag for elevernes kompetencevurderinger. Gyldigheden – eller validiteten af vurderingen – hænger sammen med de kriterier som eleverne bliver vurderet i forhold til, herunder både forståelsen og anerkendelsen af kriterierne hos de personer der gennemfører vurderingerne, og hos de personer der bliver vurderet.

I spørgeskemaundersøgelsen angiver de ansvarlige for kompetencevurderingerne på indgangene hvilke kriterier der har ligget til grund for vurderingerne. I svarmulighederne er der skelnet mellem

”Kompetencemålene for grundforløbet” og ”Slutmålene for alle uddannelser på indgangen” som er formelt definerede grundlag, og ”Det vi mente eleverne skulle kunne for at begynde på et grundforløb uden særlig støtte” som er et uformelt og lokalt defineret grundlag. Lovgivningsmæssigt er det kompetencemålene som kompetencevurderingen bør forholdes til, men både spørgeskemaundersøgelsen og besøgene på skolerne viser at de uformelle og lokalt definerede krav også spiller en central rolle i vurderingerne. Svarene fremgår af figur 5.

Figur 5
I hvilken grad lå følgende kriterier til grund for kompetencevurderingerne?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt uddannelsesansvarlige på erhvervsuddannelserne, 2008

Besvarelserne af spørgeskemaet viser at kompetencemålene for grundforløbet ligger til grund for kompetencevurderingerne på 86 % af indgangene, og at det indgangene mener at eleverne skal kunne for at begynde på grundforløbet uden særlig støtte, ligger til grund for vurderingerne på 81 % af indgangene. En mindre andel – i alt 35 % – lægger slutmålene for alle uddannelser på indgangen til grund for vurderingerne, og 65 % gør det i mindre grad eller slet ikke.

Besøg på indgangene viser dog at kompetencemålene ofte ikke udgør et konkret og udfoldet udgangspunkt for kompetencevurderingerne. Mange lærere på de besøgte indgange giver udtryk for at kompetencemålene ligger til grund for kompetencevurderingerne, men ofte fortæller lærerne at målene nærmere indgår som et implicit grundlag de ikke har diskuteret nærmere i forbindelse med vurderingerne. For at anvende kompetencemålene som kriterier for kompetence-

vurderingerne kræver det at den enkelte skole og indgang så at sige oversætter og beskriver hvilken form for viden og praktisk kunnen den enkelte elev skal demonstrere for at indfri kompetencemålene. Besøgene på de udvalgte skoler viser at de fleste skoler endnu ikke har arbejdet med denne opgave i forbindelse med kompetencevurderingerne. Kun en af de besøgte skoler har udviklet en sådan udfoldet vurderingsramme.

Nogle af de interviewede giver meget tydeligt udtryk for hvilke personlige og sociale kompetencer de anser som nødvendige for at eleven kan påbegynde sit grundforløb. Disse kompetencer kan fx være at kunne "samarbejde", "møde til tiden" eller "forstå en kollektiv besked". De interviewede lærere vurderer at disse personlige og sociale kompetencer er centrale i forhold til at fastholde eleverne. Besøgene på skolerne viser dog at man på de fleste skoler og indgange ikke har diskuteret eller i fællesskab formuleret hvad der ligger i kriteriet "Det vi mente eleverne skulle kunne for at begynde på et grundforløb uden særlig støtte". I interviewene giver mange lærere udtryk for at de vurderer eleverne i forhold til en "indre målestok" som de har udviklet gennem deres praksis. Nogle lærere giver dog udtryk for at de mangler en fælles holdning til hvad de skal kigge efter hos eleverne.

Besøgene på de udvalgte skoler viser at indgangen sundhed, omsorg og pædagogik i højere grad end de tekniske indgange vurderer at de har behov for at identificere nogle andre kompetencer hos eleverne end dem som eleverne har dokumentation på fra det formelle uddannelsessystem. Fx at kunne indgå i en gruppe og behandle andre mennesker respektfuldt. På en af de besøgte indgange til sundhed, omsorg og pædagogik gennemfører vejlederen og kontaktlærerne samtaler med eleverne der er struktureret ud fra en fælles skabelon som sætter fokus på både faglige, personlige, sociale, kreative og kropslige kompetencer. Imidlertid er der ingen tydelig sammenhæng mellem skabelonen og kompetencemålene for grundforløbet.

Besøgene på skolerne med tekniske indgange viser at der også her er stor variation i hvilke kriterier der indgår i vurderingerne. En af de besøgte skoler har udarbejdet en vurderingsramme der rummer både faglige og sociale kompetencer. Ledelsen og faglærerne har i fællesskab udarbejdet en liste med beskrivelser af forskellige kompetencer som eleverne bliver vurderet i forhold til. Hver elev bliver bedømt i forhold til det enkelte kompetenceområde, og faglærerne afgiver på denne baggrund en samlet vurdering af eleven på tværs af kompetencerne. Interview med lærergruppen på indgangen viser at lærerne løbende følger op på det vurderingsgrundlag der ligger til grund for vurderingerne, og justerer det på baggrund af indhentede erfaringer. Lærerne vurderer at processen er ressourcekrævende, men at den har givet dem et overskueligt og systematisk grundlag at vurdere eleverne på der også gør det muligt at give eleverne en tydelig begrundelse for den enkelte vurdering.

På en anden af de besøgte skoler fortæller både ledelsen og faglærerne at det er kompetencemålene for grundforløbet der udgør kriterierne for vurderingerne, men at der ikke er udarbejdet en nærmere beskrivelse af hvordan den kunnen og viden eleverne demonstrerer i løbet af de første fjorten dage, bliver bedømt. Lærerne vurderer hver især at deres viden og erfaring giver et tilstrækkeligt afsæt til at bedømme eleverne. Eleverne på denne skole tilkendegiver da også at det for dem ikke er tydeligt hvad de er blevet vurderet i forhold til, og en del af eleverne er slet ikke klar over at de er blevet vurderet. Denne skole repræsenterer en tendens som gør sig gældende på de fleste besøgte skoler.

Skolebesøgene viser at det er en stor udfordring for mange af indgangene at gennemføre kompetencevurderinger der tager udgangspunkt i de kompetencemål der gælder for grundforløbene, og andre kriterier som man på indgangen vurderer som væsentlige for at kunne tilrettelægge grundforløbene så de tager højde for elevernes forudsætninger og behov. Det er ikke alle kompetencemål der beskriver en konkret kunnen som eleverne kan demonstrere. Der er, for mange af målenes vedkommende, behov for at de bliver "oversat" til læringsaktiviteter og konkrete læringsmål som gælder for eleverne. Dette arbejde ligger i princippet forud for tilrettelæggelsen af undervisningen og bør udgøre et udgangspunkt for at bedømme elevernes kompetencer.

5.6 Systematik i kompetencevurderingerne

I interviewene giver flere ledere og lærere udtryk for at de vurderer at der er en umiddelbar risiko for at kompetencevurderinger bliver en omfattende og papirtung øvelse hvor fastsættelse af fælles kriterier og dokumentation af elevernes kompetencer risikerer ikke får en reel betydning for undervisningen og elevernes uddannelsesforløb.

På en af de besøgte skoler siger lærerne at kravene om at gennemføre kompetencevurderinger og de nye kompetencemål ikke har ændret deres undervisningsmæssige praksis. Lærerne er primært fokuserede på at "komme i gang med undervisningen", og de vurderer at de i vid udstrækning gør som de altid har gjort. Lærerne vurderer at den frihed de har til at gennemføre kompetencevurderingerne på den måde de selv finder bedst, sikrer at kravet ikke formaliserer og bureaukratiserer elevernes start på uddannelsen. Lærerne og ledelsen frygter at en fælles procedure for kompetencevurderinger med fastlagte kriterier og krav om at registrere resultater vil medføre at den tætte kontakt med eleverne "stivner". På andre skoler giver ledelse og lærere udtryk for at de frygter at deres mundtlige kultur på længere sigt vil lide under det stigende dokumentationskrav som fx registrering af resultater af kompetencevurderinger.

På en enkelt af de besøgte indgange giver lærerne og særligt ledelsen i interviewene udtryk for at kompetencevurderinger har bidraget til at styrke tilrettelæggelsen og gennemførelsen af grundforløbene. De vurderer at forbedringen består i en mere præcis vurdering af eleverne end tidlige-

re, og de oplever at både lærere og ledelse har en mere fokuseret måde at tale om eleverne på. Indgangens procedurer for kompetencevurderinger er et resultat af en længere udviklingsproces der stadig foregår. Lærerne vurderer at de i udviklingsprocessen har haft mange drøftelser om hvad de forventer af eleverne når disse begynder grundforløbet, og hvad de forventer af dem når de er færdige. Disse drøftelser vurderer lærerne har været et vigtigt input til den konkrete pædagogiske praksis på grundforløbet. Samtidig vurderer ledelsen at det er værdifuldt at kunne dokumentere hvad eleverne kan, og hvilke kompetencer de skal udvikle. Dels giver det lærerne en konkret forståelse af hvad eleverne lærer, dels er prøvningen og resultaterne et input til dialog med den enkelte elev om grundforløbet og de mål eleverne skal opnå inden overgangen til hovedforløbet. Samtidig tilkendegiver både lærere og ledelse på indgangen at udviklingen af kriterierne for vurderingerne i høj grad har bestået i at begrænse og minimere antallet af kriterier og den dokumentation der følger med vurderingen.

Opsummerende viser evalueringen at kompetencevurderinger på mange skoler og indgange ikke bliver gennemført systematisk, og at der er en udbredt mundtlig kultur i forhold til at dele resultaterne fra kompetencevurderingen med kolleger og elever. På de skoler hvor den mundtlige kultur er fremtrædende, kan der være en tilbøjelighed til at udpege kompetencevurdering som en aktivitet der potentielt truer denne mundtlige kultur fordi vurderingen kan rumme en skriftlighed som nogle lærere og ledelser frygter, kan fortrænge den mundtlige kultur.

5.7 Ekspertgruppens vurderinger

Ekspertgruppen vurderer at det er vigtigt at lærere og ledelse er bevidste om hvad det er relevant og realistisk at vurdere i løbet af de første fjorten dage når indgangene skal udvikle principper og kriterier for kompetencevurdering.

Evalueringen viser at nogle skoler skelner skarpt mellem de aktiviteter vejlederen er involveret i, og de aktiviteter kontaktlærerne gennemfører. Her er der en tendens til at vejlederne tager sig af de "hårde" og formelle kompetencer som fx karakterer og evt. behov for en it-rygsæk, mens faglærerne vurderer elevernes "bløde" og uformelle kompetencer som fx de sociale kompetencer og kompetencer erhvervet igennem erhvervs erfaring. Desuden viser evalueringen at der på nogle skoler er en meget begrænset kommunikation mellem de to funktioner om resultaterne af kompetencevurderingerne.

Dette er en udfordring i forhold til at sikre at kompetencevurderingerne er udtryk for en helhedsvurdering af eleven. For at sikre at vurderingerne af eleverne ikke bliver fragmenterede men i stedet helhedsvurderinger, er det vigtigt at skolerne og indgangene sammentænker resultaterne fra forskellige dele af kompetencevurderingen. Ekspertgruppen vurderer at der bør være tæt og lø-

bende dialog mellem faglærerne og vejlederne, og at det er vigtigt at de faglige kompetencer vurderes i sammenhæng med elevernes sociale og personlige kompetencer.

Ekspertgruppen vurderer at den udbredte mundtlige kultur i forbindelse med at dele resultaterne fra kompetencevurderingen medfører en risiko for at værdifuld viden går tabt. Udfordringen er at få den mundtlige og uformelle kultur til at virke sammen med et systematisk arbejde med kompetencevurderingerne. Der findes en god og nødvendig mundtlig kultur på mange skoler som det er meget værdifuldt at bevare og videreudvikle. Mundtligheden er vigtig for at opretholde gode relationer og for at arbejde i dialog med elever og kolleger. Men det er vigtigt at skolerne sikrer at den relevante information er tilgængelig for de personer der har brug for den. Derfor er det nødvendigt at den mundtlige dialog bliver kvalificeret og systematiseret på udvalgte områder.

Eksempelvis kan nogle udvalgte, konkrete fokuspunkter strukturere og kvalificere samtalen med eleverne eller i lærerteamet. Fokuspunkterne kan tage udgangspunkt i den måde der er tradition for at samtale på på den enkelte indgang. Dernæst vurderer ekspertgruppen at et vist omfang af skriftlig dokumentation er nødvendig, men at de valgte skriftlige procedurer skal have en klar og tydelig relevans og ikke blot opfylde et dokumentationskrav i sig selv.

På mange af de besøgte skoler giver ledelsen og lærerne udtryk for et behov for inspiration til hvordan de kan ramme en fornuftig balance mellem formalisering og den mere uformelle ad hoc-prægede praksis. Lærerne vurderer at de har behov for overblik, men at de har vanskeligt ved at skabe det.

Både spørgeskemaundersøgelsen og besøgene på de udvalgte skoler viser at kun enkelte skoler har udviklet retningslinjer og defineret hvilke kriterier der er grundlag for vurderingerne. Evalueringen viser desuden at ledelsen på mange skoler vælger at lægge beslutningerne om hvordan kompetencevurderingerne skal gennemføres, ud til de enkelte lærere. Dette er problematisk i forhold til både gyldigheden og pålideligheden af kompetencevurderingen.

Det er nødvendigt at ledelsen og lærerne på indgangene i fællesskab drøfter hvilke kriterier de vil lægge til grund for vurderingerne, og hvilke metoder de ønsker at anvende til at kompetencevurdere eleverne. Dette arbejde skal tage afsæt i kompetencemålene for grundforløbet da det er inden for denne faglige ramme vurderingsresultaterne skal bringes i spil. Det er samtidig vigtigt at vurderingen af eleverne og deres kompetencer ikke baserer sig på lærernes subjektive holdninger, men forholder sig til nogle fælles kriterier.

For at gøre kompetencemålene anvendelige som vurderingskriterier skal disse imidlertid brydes ned i beskrivelser af læreprocesser og delmål i processerne. Dette skal være med til at sikre at kompetencevurderingerne også kan opfange de elever der opfylder dele af kompetencemålene

Ved at nedbryde kompetencemålene kan lærerne og vejlederne få øje på de kompetencer som er relevante for den enkelte indgang. Det "oversættelsesarbejde" der ligger heri, er ikke en ekstra opgave der kun vedrører kompetencevurdering, men en opgave man alligevel må udføre for at tilrettelægge undervisningen og for at kunne bedømme eleverne til grundforløbsprøven.

Det er ekspertgruppens vurdering at ledelsen på alle indgange bør involvere sig i at udvikle og fastsætte principperne for kompetencevurdering. Det bør de gøre for at sikre at vurderingerne hænger sammen med resten af grundforløbets aktiviteter, herunder undervisningen og andre faglige og sociale aktiviteter.

Ledelsens rolle er at give lærerne en klar og tydelig ramme for vurderingerne og fx fastsætte hvordan kompetencevurderingerne kan hænge sammen med udbuddet af grundforløbspakker, og hvordan lærerne kan forholde sig til de forskellige typer af elever på grundforløbene i forhold til at fastholde dem og sikre at de gennemfører deres grundforløb.

6 Udbytte af kompetencevurderingerne

Det centrale ved at gennemføre kompetencevurdering er naturligvis at skolerne har et udbytte af at gøre det. Det er det dette kapitel handler om. Evalueringen afdækker det udbytte som lærere, ledere og elever på indgangene beskriver at de har af kompetencevurderingerne.

Kapitlet beskriver dels skolernes oplevede udbytte i forbindelse med tilrettelæggelse af undervisningen og i forhold til at motivere eleverne til at gennemføre deres uddannelse. Dels sammenhængen mellem indgangenes oplevede udbytte og de metoder der er brugt som led i kompetencevurderingen.

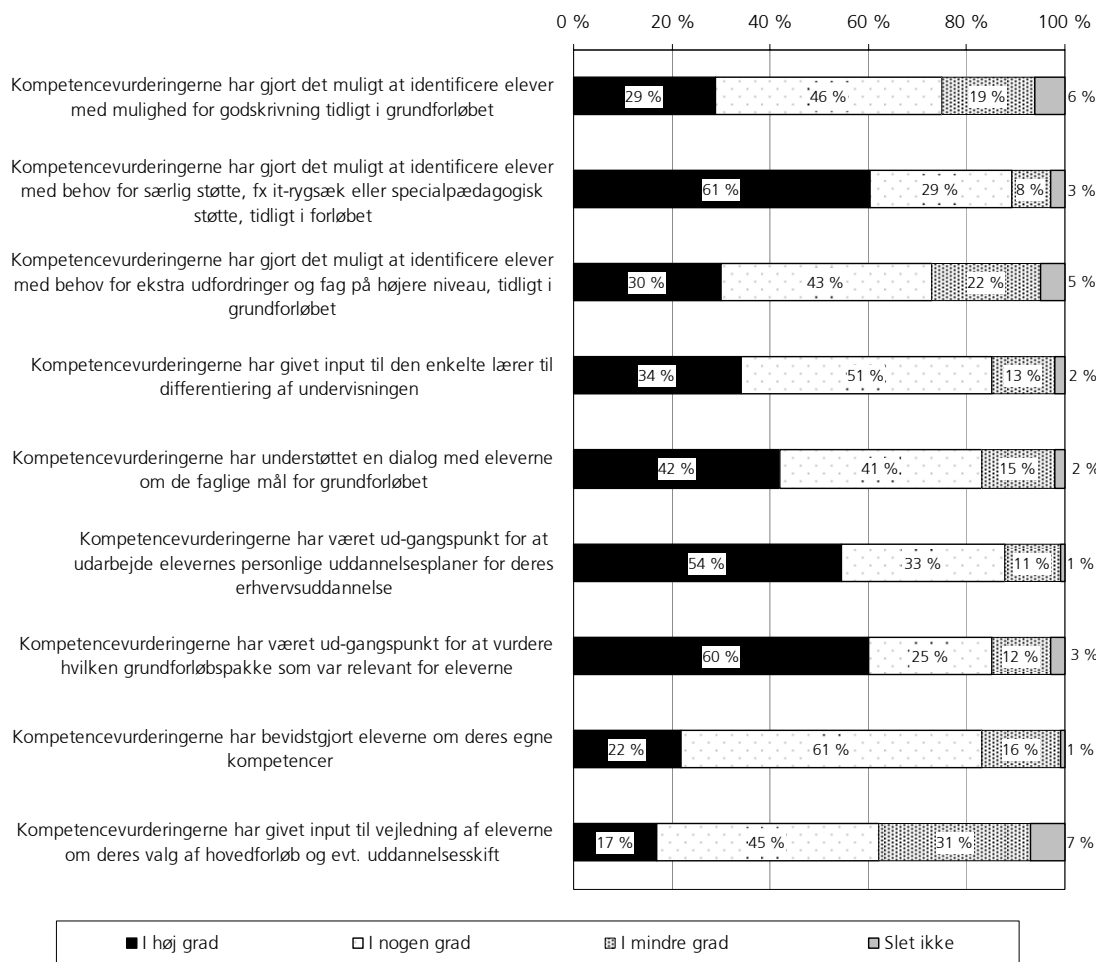
6.1 Udbytte set på tværs af indgange

Set på tværs af alle indgange og skoler er det oplevede udbytte af at gennemføre kompetencevurderinger forholdsvis stort. I spørgeskemaundersøgelsen er de uddannelsesansvarlige ledere blevet bedt om at vurdere i hvilken grad de har oplevet et udbytte af at gennemføre kompetencevurderingerne set i forhold til forskellige formål. Figur 6 viser at mange af indgangene angiver at de har oplevet et forholdsvis stort udbytte af kompetencevurderingerne, dvs. at vurderingerne ligger inden for "i høj grad" eller "i nogen grad" i de mulige svarkategorier.

Input til elevernes personlige uddannelsesplaner

Elevernes uddannelsesplan er en beskrivelse af det uddannelsesforløb den enkelte elev skal igennem, og det er fastsat i loven at planen skal tage højde for elevernes forudsætninger og behov. Da formålet med kompetencevurderingerne netop er at identificere disse forudsætninger og behov, forudsætter reglerne at de to aktiviteter – kompetencevurdering og udarbejdelse af den enkelte elevs uddannelsesplan – er koblet sammen.

Figur 6
I hvilken grad har I oplevet følgende udbytte af at gennemføre kompetencevurderingerne?

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt uddannelsesansvarlige på erhvervsuddannelserne, 2008

De uddannelsesansvarlige ledere på indgangene angiver i spørgeskemaundersøgelsen at kompetencevurderingerne på 54 % af indgangene i høj grad har været udgangspunkt for at udarbejde elevernes personlige uddannelsesplaner. Samlet set angiver 87 % at vurderingerne i høj grad eller i nogen grad har været udgangspunkt for at udarbejde planerne. Hermed viser resultaterne at på

hovedparten af indgangene angiver de uddannelsesansvarlige ledere at kompetencevurderingen har støttet formålet om at give input til elevens uddannelsesplan.

Besøgene på udvalgte skoler og indgange viser at nogle skoler arbejder bevidst og konkret med at sammenkæde arbejdet med uddannelsesplaner med resultaterne af kompetencevurderingerne. Dog er der samtidig skoler som har en mindre tæt kobling mellem de to elementer, og på nogle skoler hænger de to aktiviteter ikke sammen.

På en af de besøgte tekniske indgange er kompetencevurderingen og udarbejdelsen af uddannelsesplanen tæt forbundet. Resultaterne af vurderingerne bliver skrevet ind i den enkelte elevs plan, og eleven diskuterer med kontaktlæreren hvilket uddannelsesforløb der vil passe godt til vedkommende. Eleverne på indgangen fortæller i interviewene at samtalen efter kompetencevurderingsforløbet havde fokus på hvor langt et grundforløb de skulle have, og at denne vurdering hang sammen med hvordan de var blevet vurderet i deres indledende projekt som var en praksisnær faglig prøvning som led i kompetencevurderingen. Eleverne synes generelt at arbejdet med uddannelsesplanen er meningsfuldt, blandt andet fordi de selv løbende lægger projekter og billeder af deres egne produkter ind i planen for at dokumentere hvad de har udarbejdet, og hvad de har lært. Eleverne mener dog at det er vigtigt at deres mestre også udnytter muligheden for at orientere sig i deres uddannelsesplan. Dog vurderer de ikke at arbejdet er spildt selvom mesteren ikke ser hvad der er dokumenteret i uddannelsesplanen fordi planen indgår som et element i den daglige undervisning og dermed bliver brugt aktivt af både lærer og elev igennem hele forløbet.

På en del af de besøgte indgange er eleverne mere skeptiske over for sammenhængen mellem kompetencevurderingerne og uddannelsesplanen. De giver ofte udtryk for at de ikke kan se hvad uddannelsesplanen skal bruges til. En stor del af de interviewede elever kan ikke huske om uddannelsesplanen har været en del af opfølgningen på kompetencevurderingen i starten af deres forløb. Lærerne på mange af de besøgte indgange fortæller at de kun i begrænset omfang arbejder med uddannelsesplanen, og de beder eleverne om at indføre den information de selv mener planen bør rumme. Lærerne vurderer at de i hellere vil tale med eleverne og mundtligt afklare deres faglige niveauer, hvilke kompetencer de har, og hvordan deres grundforløb skal tilrettelægges.

6.2 Kompetencevurderingen som input til elevernes valg af grundforløbspakke

Samtidig med at kravet om kompetencevurderingerne er blevet tydeliggjort i de nye regler, er rammerne for grundforløbet blevet ændret så skolerne, ud over de ordinære, fleksible grundforløb, kan udbyde særligt strukturerede grundforløb – de såkaldte grundforløbspakker. Derfor er

det vigtigt at kompetencevurderingerne er et udgangspunkt for at pege på om en af de grundforløbspakker der bliver udbudt på den konkrete indgang, vil være relevant for den enkelte elev.

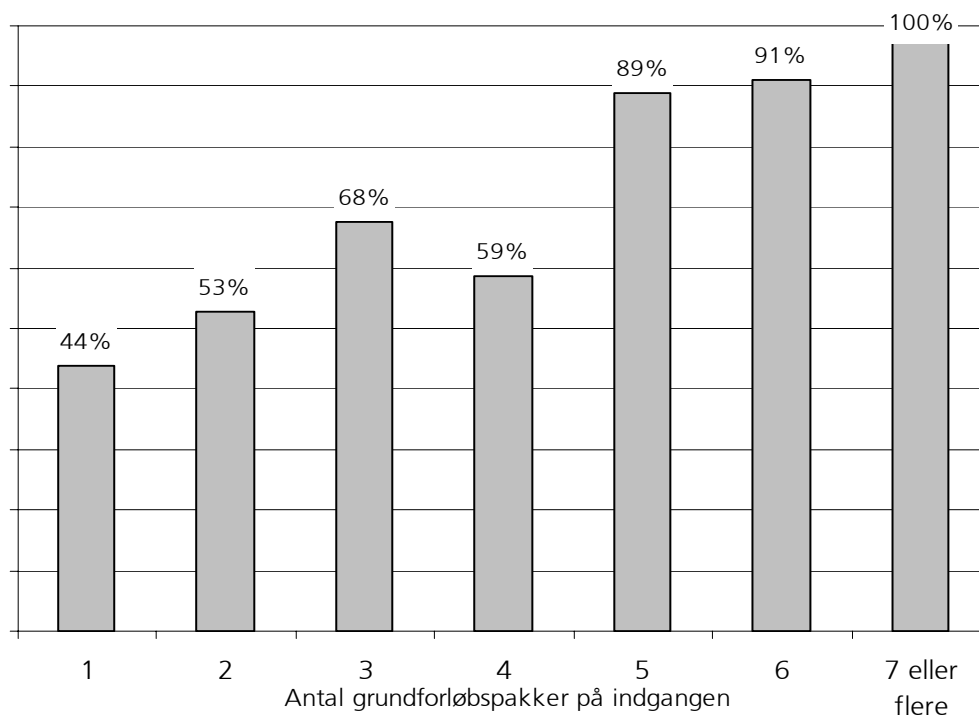
Indgangene udbyder forskellige grundforløbspakker som et supplement til de ordinære grundforløb. Det er op til skolerne at definere indhold og varighed af disse pakker, og der er intet krav om hvor mange pakker skolerne skal udbyde. Når eleverne påbegynder deres grundforløb, begynder de derfor typisk enten på et ordinært grundforløb eller på et grundforløb der er struktureret som en pakke.

Spørgeskemaundersøgelsen viser at 60 % af de uddannelsesansvarlige ledere på de forskellige indgange vurderer at kompetencevurderingerne i høj grad har været udgangspunkt for at vurdere hvilken grundforløbspakke som var relevant for eleverne. Det er særligt de merkantile indgange der angiver at de oplever dette – nemlig 71 %. Til forskel fra dette angiver 48 % af de uddannelsesansvarlige ledere på indgangen sundhed, omsorg og pædagogik at kompetencevurderingerne i høj grad blev brugt som udgangspunkt for at vurdere hvilken grundforløbspakke som var relevant for eleverne.

Undersøgelsen viser desuden at jo flere pakker den enkelte indgang udbyder, jo mere tilbøjelig er indgangen til at angive at kompetencevurderingerne i høj grad er udgangspunkt for at vurdere hvilken grundforløbspakke som var relevant for eleverne. Dette fremgår af figur 7.

Besøgene på de merkantile indgange viser hvordan det er muligt at arbejde med kompetencevurderingerne. På en af de besøgte skoler er der oprettet fire forskellige grundforløbspakker. De fire pakker indeholder henholdsvis et ordinært forløb, et turboforløb med godskrivning, et opkvalificerende forløb med støtte til elever med svage læseforudsætninger og forløb der retter sig mod elever med behov for støtte til at udvikle sociale og personlige kompetencer. Ledelsen på indgangen fortæller at de forskellige grundforløbspakker har været en meget konkret og nyttig ramme for kompetencevurderingen. Blandt andet valgte nogle elever på baggrund af kompetencevurderingen at begynde på en anden indgang end den merkantile som de oprindeligt havde valgt. Ledelsen forklarer at dette kun kunne lade sig gøre fordi vurderingerne og de konkrete beskrivelser af grundforløbspakkerne og deres indhold tydeliggjorde for eleven at det skolen kunne tilbyde, ikke var det eleven forventede.

Figur 7
Kompetencevurderingerne har i høj grad været udgangspunkt for at vurdere hvilken grundforløbspakke som var relevant for eleverne. (N = 222)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt uddannelsesansvarlige på erhvervsuddannelserne, 2008

På de besøgte skoler med indgangen sundhed, omsorg og pædagogik viser interviewene at der i høj grad er andre årsager til at vejlede eleverne til at vælge de udbudte grundforløbspakker end resultaterne af kompetencevurderingerne. En af de besøgte skoler med denne indgang udbyder to forskellige grundforløb – et for tosprogede elever der har behov for at opkvalificere deres sproglige kompetencer, og et for dansksprogede elever. Inden for den dansksprogede del tilbyder skolen eleverne to pakker – et tyve ugers forløb og et forløb på fyre uger. Eleverne bliver ofte først vejledt til at tage den lange pakke i løbet af de sidste uger af det ordinære grundforløb. I dette tilfælde er der dermed ikke en tydelig sammenhæng mellem aktiviteterne i kompetencevurderingerne af eleverne og den grundforløbspakke den enkelte elev følger.

På de besøgte tekniske indgange er billedet mere differentieret. På en af de tekniske indgange vurderer både lærere og ledelse at det er vanskeligt at anvende resultaterne af kompetencevurderingerne i forbindelse med grundforløbspakkerne. På den pågældende indgang blev der i august 2008 udbudt én enkelt grundforløbspakke, og den er endnu ikke blevet taget i brug da ingen elever har været inden for pakkens målgruppebeskrivelse. Andre af de besøgte tekniske indgange har anvendt kompetencevurderingerne til at pege på om nogle elever skulle have et forlænget grundforløb eller som udgangspunkt kunne gennemføre forløbet på de vejledende 20 uger. På de tekniske indgange hvor dette har været tilfældet, fortæller de interviewede dog at nogle elever skiftede hold undervejs i forløbet, og at kompetencevurderingerne derfor kan være med til at give nogle foreløbige indikationer, men ikke kan anses for at være et endegyldigt udsagn om den enkelte elevs muligheder for at gennemføre de forskellige grundforløb.

Samlet set viser evalueringen at der er gode erfaringer med at forholde kompetencevurderingerne til udbuddet af grundforløbspakker, men evalueringen viser også at dette potentiale ikke udnyttes på alle indgange. Hvor det sker, tilkendegiver lærerne at grundforløbspakker med en tydelig målgruppedefinition og et klart defineret indhold giver en mere anvendelig og konkret ramme for kompetencevurderingerne.

6.3 Elevernes motivation og valg af uddannelse

Et andet formål med kompetencevurderingerne er at bevidstgøre eleverne om deres egne kompetencer. De uddannelsesansvarlige ledere angiver imidlertid i spørgeskemaundersøgelsen at dette formål opfyldes i mindre grad eller i nogen grad. 61 % af indgangene oplever at kompetencevurderingerne i nogen grad har bevidstgjort eleverne om deres egne kompetencer, mens 17 % oplever dette i mindre grad eller slet ikke. Der er dog flere der noterer at kompetencevurderingerne har understøttet en dialog med eleverne om de faglige mål for grundforløbet. Dette angiver 42 % af de uddannelsesansvarlige ledere har fundet sted i høj grad, og 41 % i nogen grad. Det er dog få der har oplevet at kompetencevurderingerne giver input til vejledning af eleverne om deres valg af hovedforløb og evt. uddannelsesskift. Dette har kun 17 % oplevet i høj grad, og 38 % angiver at de slet ikke eller i mindre grad har oplevet dette.

Spørgeskemaundersøgelsen viser at de uddannelsesansvarlige ledere samlet set vurderer at elevernes direkte udbytte af kompetencevurderingerne er det formål der opfyldes i laveste grad. Besøgene viser i overensstemmelse med dette at mange af de interviewede elever ikke oplever at man på indgangen følger op på de forskellige aktiviteter i kompetencevurderingerne. På nogle indgange oplever eleverne at det ligefrem var demotiverende at blive kompetencevurderet fordi resultaterne af dele af vurderingerne kom meget sent i grundforløbet, og tilbagemeldinger på testresultater blev afleveret uden tydelig sammenhæng med uddannelsesforløbet. På andre skoler fortæller eleverne at de har gennemgået en grundforløbsprøve og blev motiveret af at få en for-

nemmelse af hvor meget de endnu havde at lære inden de skulle ud i praktik. Disse elever kan dog ikke pege på hvordan resultaterne af prøven blev brugt i det videre forløb.

Mange af de interviewede lærere giver udtryk for at det er vanskeligt at bevidstgøre eleverne om deres egne kompetencer på en god og fremadrettet måde, så det samtidig motiverer eleverne til at gennemføre deres uddannelse. Mange elever oplever store faglige og personlige udfordringer som lærerne har svært ved at gå i dialog med eleverne om. Lærerne vurderer typisk at de dygtige elever bliver motiveret af kompetencevurderingerne, mens det med de svage elever er en vanskeligere opgave.

Nogle af de interviewede giver også udtryk for at de står i et dilemma med hensyn til hvor meget de ønsker at vide om den enkelte elev, og hvor tæt de vil komme på eleven i samtalen. Lærerne på en af de besøgte indgange for sundhed, omsorg og pædagogik mener fx at der er et indbygget dilemma i at skulle foretage kompetencevurderinger og samtale med eleverne om resultaterne for at motivere dem. De tilkendegiver at en central del af samtalerne med nye elever handler om at give dem en ny chance hvor skolen ikke er forudindtaget, men giver plads til at eleven selv kan skabe sin identitet. I denne optik er der et modsætningsforhold som for lærerne gør det svært fx at sidde med papirer fra kompetencevurderinger og referere til andenhandsviden om eleven. Deres udgangspunkt er at det bedste uddannelsesforløb er et forløb hvor eleven ikke på forhånd bliver "puttet i en boks" af skolen.

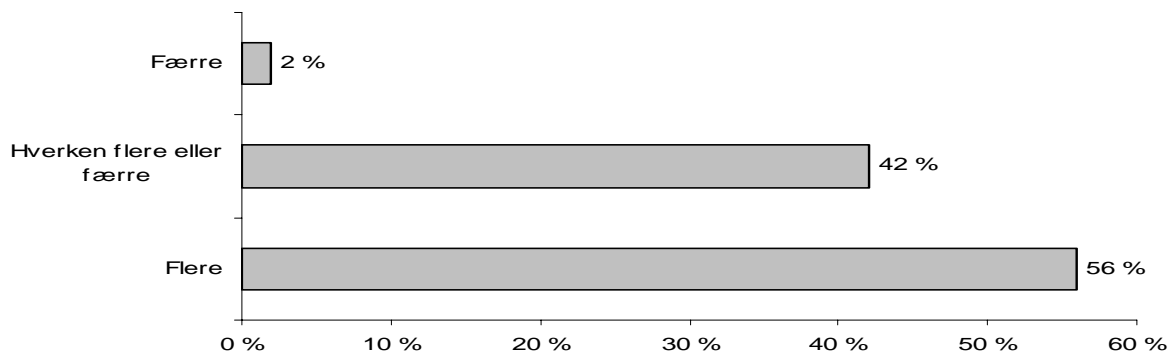
Samlet set viser evalueringen at en af de største udfordringer i arbejdet med at gennemføre kompetencevurderinger hænger sammen med dette aspekt. Skolerne finder det svært at håndtere vurderinger af elevernes personlige kompetencer i en faglig sammenhæng, og nogle lærere er usikre på hvordan de kan anvende viden om elevernes personlige kompetencer når de tilrettelægger uddannelsesforløbet.

6.4 Indgangene identificerer flere elever med behov for særlig støtte

Kompetencevurderingerne kan være med til at identificere både elever med behov for særlig støtte og elever som har forudsætninger der betyder at de fx kan tage nogle fag på et højere niveau. Resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen viser at de ansvarlige for kompetencevurderingerne angiver at udbyttet af kompetencevurderingerne er større i forhold til at identificere elever med behov for særlig støtte end i forhold til at identificere elever med kompetencer der kan give anledning til godskrivning eller nogle større faglige udfordringer. Dette viser de tre figurer 8, 9 og 10.

Figur 8

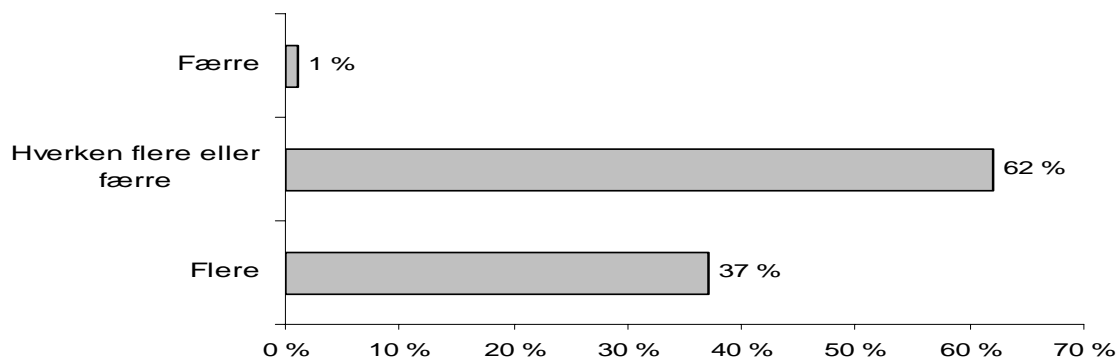
Har kompetencevurderingerne givet anledning til at I har identificeret flere eller færre elever med behov for særlig støtte, fx it-rygsæk eller specialpædagogisk støtte, i forhold til før I gennemførte kompetencevurderinger? (N = 219)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt uddannelsesansvarlige på erhvervsuddannelserne, 2008

Figur 9

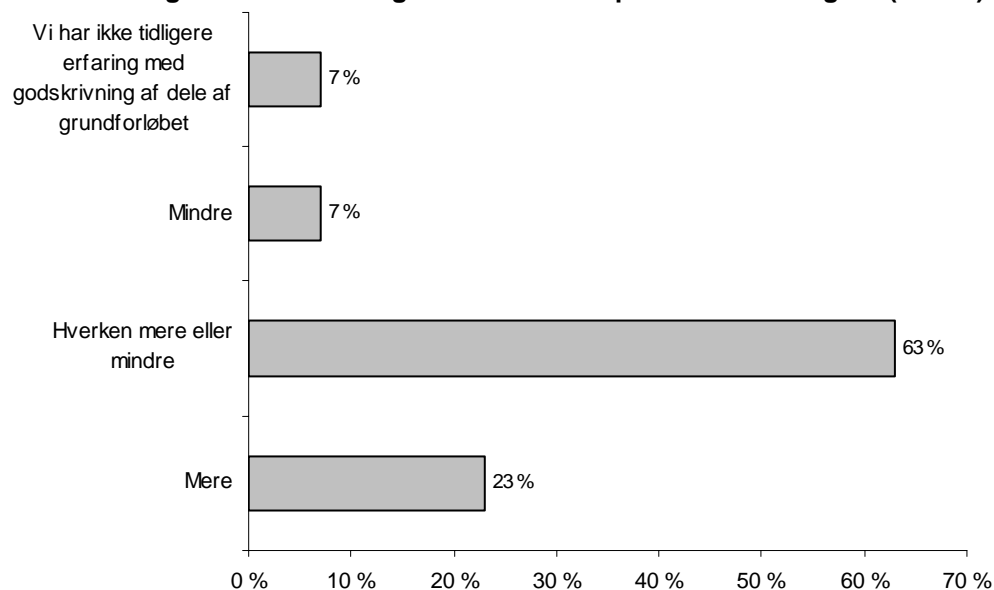
Har kompetencevurderingerne givet anledning til at I har identificeret flere eller færre elever med behov for ekstra udfordringer eller højere faglige niveauer på grundforløbet i forhold til før I gennemførte kompetencevurderinger? (N= 211)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt uddannelsesansvarlige på erhvervsuddannelserne, 2008

Figur 10

Har kompetencevurderingerne givet anledning til mere eller mindre godskrivning af fag eller undervisning i forhold til før I gennemførte kompetencevurderinger? (N=215)

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse blandt uddannelsesansvarlige på erhvervsuddannelserne, 2008

Det udbytte som flest uddannelsesansvarlige ledere angiver at have oplevet, er at kompetencevurderingerne har gjort det muligt at identificere elever med behov for særlig støtte, fx it-rygsæk eller specialpædagogisk støtte, tidligt i forløbet. 90 % angiver at de har oplevet dette i høj grad eller i nogen grad, heraf 61 % i høj grad, se figur 6. Samtidig angiver mere end halvdelen – 56 % – af de ansvarlige for kompetencevurderingerne at vurderingerne har givet anledning til at identificere *flere* elever med behov for særlig støtte end før de gennemførte kompetencevurderinger. Dette fremgår af figur 8.

Det er kun en mindre del af indgangene der oplever at kompetencevurderingerne giver anledning til *mere* godskrivning end før de gennemførte kompetencevurderinger – nemlig 23 %. Hvad angår elever der har mulighed for at tage fag på højere niveauer, beretter 37 % af de uddannelsesansvarlige ledere at kompetencevurderingerne medvirker til at identificere flere elever med behov for ekstra udfordringer eller et højere niveau end før de gennemførte kompetencevurderinger.

Der er dog en stor del af indgangene der vurderer at kompetencevurderingerne ikke har ændret væsentligt på hvor mange elever de identificerer som enten har behov for støtte eller mulighed for godskrivning og fag på højere niveauer, end inden de gennemførte kompetencevurderinger. Spørgeskemaundersøgelsen viser at to tredjedele af de uddannelsesansvarlige ledere – 63 % – oplever at de godskriver hverken mere eller mindre end før. Den samme andel af indgange – 62 % – vurderer at de identificerer hverken flere eller færre elever med behov for ekstra udfordringer eller højere faglige niveauer end inden de gennemførte kompetencevurderingerne.

Skolebesøgene bekræfter at kompetencevurderingerne bliver anvendt som grundlag for at identificere de elever der har behov for en eller anden form for støtte. Både ledere og lærere giver udtryk for at netop dette aspekt gør kompetencevurderingerne relevante for dem. Flere fremhæver at erhvervsuddannelserne skal rumme en stadig større gruppe unge der er meget forskellige, men som alle skal have en uddannelsesplan med et forløb de er i stand til at gennemføre.

På de besøgte indgange tilkendegiver flere at det har været problematisk at uddannelsesforløbene tidligere ikke altid har taget tilstrækkelig højde for de behov eleverne kom med. De vurderer at kompetencevurderingerne er et relevant redskab til at løse denne udfordring. Ved at identificere behovene tidligt oplever nogle lærere at de bedre kan tage højde for elevernes problematikker og forudsætninger fra starten af grundforløbet. Der er en tendens til at indgangene vurderer at der samlet set er kommet længere grundforløb ud af at kompetencevurdere eleverne fordi det har skærpet blikket for de elever der har behov for længere tid og særlig støtte.

Både spørgeskemaundersøgelsen og skolebesøgene viser at der på de tekniske indgange og indgangen sundhed, omsorg og pædagogik er et mindre tydeligt fokus på at identificere de elever der har kompetencer og erfaringer som ligger inden for kompetencemålene, og som evt. kan få dele af grundforløbet godskrevet. Dette står i modsætning til de besøgte merkantile indgange hvor der er et større fokus på både elever med behov for særlig støtte og elever der allerede har relevante kompetencer, og desuden elever der befinder sig imellem disse to grupper. På nogle af de besøgte tekniske indgange, oplyser vejlederne og lærerne at de sjældent godskriver undervisning, men at de elever der starter med kompetencer der svarer til dele af kompetencemålene for grundforløbet, i stedet bliver undervist på højere niveauer – enten som del af en grundforløbspakke eller ved differentiering af undervisningen.

På begge de besøgte skoler med indgangen sundhed, omsorg og pædagogik bliver kompetencevurderingerne i meget høj grad brugt som redskab til at identificere elever med fx sociale problemer og behov for støtte af mere personlig karakter. Det hænger sammen med at indgangen sundhed, omsorg og pædagogik ikke har tradition for og erfaring med at godskrive fag eller dele af grundforløbet fordi grundforløbet indtil indgangen blev lagt ind under erhvervsuddannelsesloven i 2008, ikke var et obligatorisk forløb. Både lærere og ledelser fortæller at der på indgangen

er mange elever med personlige og sociale udfordringer som skolen skal tage højde for i uddannelsesforløbet. Derfor er det naturligt at kompetencevurderingerne skal identificere disse problematikker med henblik på at der kan blive taget hånd om dem i undervisningen.

På de merkantile indgange er der i højere grad end på andre typer af indgange fokus på både de svage og de stærke elever i kompetencevurderingerne. Ledelsen på en af de besøgte merkantile indgange fortæller at man forsøger at tiltrække elever ved at godskrive dele af grundforløbet, og at der bliver udbudt grundforløbspakker for elever med behov for særlig støtte. På denne indgang er kompetencevurderingerne grundlag for fordeling af eleverne på forskellige grundforløbspakker. Samtidig fortæller lærerne at kompetencevurderingerne giver yderligere input til differentiering af undervisningen på de forskellige hold, og at alle elever bliver opfordret til at se kompetencevurderingerne som en mulighed for at få undervisning på det rigtige niveau.

6.5 Lærernes differentiering af undervisningen

Et af de formål som kompetencevurderingerne også kan have, er at give input til lærerne så de kan differentiere undervisningen internt på de forskellige hold. 85 % af indgangene oplever i høj grad eller i nogen grad at kompetencevurderingerne har givet input til den enkelte lærer til differentiering af undervisningen. Dog oplever kun 34 % at dette er sket i høj grad.

Den enkelte lærers mulighed for at lægge resultaterne af kompetencevurderingerne til grund for differentiering af undervisningen hænger naturligt sammen med om den enkelte lærer har adgang til disse resultater. På en enkelt af de besøgte tekniske indgange anvender lærerne netop kompetencevurderingen til at differentiere undervisningen. Skolen optager så få elever at der ikke er mulighed for at tilbyde eleverne forskellige grundforløbspakker, og derfor ser lærerne et særligt stort behov for at få identificeret elevernes kompetencer så de kan differentiere på det samlede hold. Lærerne på indgangen vurderer at kompetencevurderingerne er velegnede til dette fordi lærerne selv gennemfører vurderingerne og har umiddelbar adgang til resultaterne. På andre af de besøgte skoler er det ikke alle lærere der kender resultaterne, og der er dermed ikke direkte grundlag for at bruge vurderingerne i tilrettelæggelsen af undervisningen.

6.6 Udbyttet af kompetencevurderinger i sammenhæng med metoder

En nærmere analyse af spørgeskemaresultaterne viser at der er en tæt sammenhæng mellem de vurderinger deltagerne giver af udbyttet af kompetencevurderingerne, og antallet af metoder de anvender i kompetencevurderingen af eleverne. De uddannelsesansvarlige ledere der i spørgeskemaundersøgelsen angiver at de anvender flere forskellige metoder som fx test i grundfag, test af elevens personlige kompetencer, vurdering af elevens faglige kompetencer på baggrund af en

praksisnær, faglig opgave eller observation af elevernes personlige og sociale kompetencer, er også de deltagere der oplever et højere udbytte, end de indgange der rapporterer at de kun bruger en enkelt metode. Analysen af spørgeskemaresultaterne viser at det oplevede udbytte stiger for hver ekstra testaktivitet skolerne gennemfører. Dette gælder for 70 % af indgangene der i gennemsnit har svaret at de i nogen grad oplever et udbytte på *alle* de dimensioner der indgår i spørgeskemaundersøgelsen, med undtagelse af kategorien "Kompetencevurderingerne har givet input til vejledning af eleverne om deres valg af hovedforløb og evt. uddannelsesskift".

Skolebesøgene bekræfter at det udbytte indgangene oplever som følge af kompetencevurderingerne, hænger tæt sammen med de rammer og metoder der bliver anvendt i kompetencevurdering af eleverne. Eksempelvis tilkendegiver ledelsen på en indgang at det er meget svært at følge op på de kompetencevurderinger der bliver foretaget, og at dette hænger sammen med at de enkelte lærere selv fastsætter hvordan de vil gennemføre kompetencevurderingerne. Ledelsen har dermed ikke sikret at der er en sammenhæng mellem resultaterne fra vurderingerne og de uddannelsesforløb og andre muligheder der er på indgangen.

Desuden viser skolebesøgene at nogle indgange gennemfører aktiviteter som hverken eleverne eller indgangen oplever giver et udbytte. Fx har nogle indgange valgt at inddrage aktiviteter i kompetencevurderingerne som ikke er knyttet til en vurdering af elevernes faglige kompetencer. Eksempelvis viser besøget på en indgang at der blev gennemført test af eleverne i dansk og matematik af det lokale VUC, men at testene for det første var almene og ikke knyttet til indgangens faglighed, og for det andet at resultaterne fra testen først var klar efter at eleverne havde gennemført op til seks uger af deres grundforløb. Dermed kom resultaterne så sent at de ikke kunne indgå i elevernes uddannelsesplan, og lærerne havde allerede dannet sig deres eget indtryk af elevernes kompetencer. For det tredje giver eleverne på denne indgang udtryk for at feedbacken på resultaterne var problematisk – enkelte elever var over for hele klassen blevet udråbt som fagligt svage. Lærerne på denne indgang er i tvivl om hvordan der skal følges op på testene, og medgiver at der ikke konkret er sket noget i forlængelse af testresultaterne fra VUC. Ledelsen på skolen vurderer at resultaterne giver en god viden om elevernes forudsætninger i dansk og matematik, men at man på indgangen skal finde en måde at følge op på resultaterne på.

Evalueringen viser at indgangenes vurderinger af udbyttet af kompetencevurderingerne hænger tæt sammen med de rammer de stiller op, og de metoder de anvender i vurderingerne. Generelt giver skolerne udtryk for at en kombination af flere forskellige aktiviteter, herunder særligt de aktiviteter der direkte prøver eller tester elevernes kompetencer, giver et højt udbytte. Samtidig viser resultaterne at det er vigtigt at de metoder der indgår i vurderingen, har en tæt sammenhæng med fagligheden på indgangen og de muligheder den enkelte skole har for at tilbyde forskellige uddannelsesforløb. Herved er der større mulighed for at sikre et meningsfuldt udbytte. De prøvninger og test som eleverne gennemgår, skal have en direkte sammenhæng med udarbejdelse af

uddannelsesplanen og med lærernes arbejde med at vurdere elevernes kompetencer og med kompetenceudvikling i grundforløbet.

Evalueringen viser samlet set at nogle skoler og indgangstyper finder det meget svært at få et tilstrækkeligt og meningsfuldt udbytte af at gennemføre kompetencevurderinger. Andre indgange vurderer at de oplever et stort og vigtigt udbytte af at kompetencevurdere eleverne. Disse indgange er særligt de indgange der har en række forskellige strukturerede grundforløb – grundforløbspakker – hvor der er en tæt sammenhæng mellem kompetencevurderingen og den vejledning den enkelte elev får om hvilket grundforløb der vil være det rigtige for vedkommende. De indgange der ikke udbyder så mange grundforløbspakker, eller som opdeler eleverne på baggrund af andre faktorer end resultaterne af kompetencevurderinger, oplever i mindre grad et udbytte.

Evalueringen viser dermed at nogle enkelte indgange har arbejdet systematisk med at udvikle rammer og metoder for kompetencevurderingerne. Det er også de indgange der konkret kan pege på et udbytte af at gennemføre vurderingerne. Kravet om kompetencevurderinger i de første fjorten dage på grundforløbet har på andre af de besøgte indgange derimod ikke i samme grad medvirket til at forbedre elevernes start på grundforløbet eller styrket tilpasningen af grundforløbet til elevernes forudsætninger og behov.

6.7 Ekspertgruppens vurderinger

Ekspertgruppen vurderer at det er problematisk at nogle skoler og indgange ikke gennemfører kompetencevurderinger i sammenhæng med udviklingen af elevens uddannelsesplan og tilrettelæggelsen af grundforløbet. Det kan betyde at skolerne ikke i tilstrækkelig grad har overvejet hvilke muligheder der er for at tilbyde eleverne forskellige og tilpassede forløb. Det kan også betyde at skolerne ikke i tilstrækkelig grad har overvejet og fastsat indholdet i kompetencemålene for grundforløbet. Desuden er det vigtigt at skolerne overvejer hvilke krav uddannelsesforløbene stiller til eleverne, både i faglig henseende og i forhold til uddannelserne generelt. Disse overvejelser vurderer ekspertgruppen er nødvendige og samtidig en naturlig del af arbejdet med kompetencevurderingerne

Ekspertgruppen vurderer at det er vigtigt at kompetencevurderingerne indgår i en sammenhæng hvor resultaterne af vurderingerne giver input til det konkrete uddannelsesforløb, dvs. hvor kompetencevurderingerne giver information til kontaktlærerne og faglærerne i forhold til de dimensioner der er vigtige for netop de udbudte grundforløb på den enkelte indgang på den enkelte skole. Ellers risikerer man at gennemføre kompetencevurderinger der ikke direkte kan anvendes i forbindelse med tilrettelæggelsen af grundforløbet, hverken af lærerne eller af eleverne.

Det er helt centralt at indgangene foretager nogle vurderinger der kan pege fremad og vise en retning for eleverne i deres faglige og personlige udvikling. Derfor må skolerne finde vurderingsmodeller der er både formative og summative – og ikke kun summative. Dvs. at kompetencevurderingerne skal være med til at sikre en sammenhæng mellem det eleverne kan i forvejen – det de bringer med sig ind i deres erhvervsuddannelse – og det videre forløb i uddannelsen. Som det er fremlagt i vurderingsafsnittet i forbindelse med systematik i kompetencevurderingerne, er det afgørende at resultaterne peger direkte mod de faglige mål for grundforløbet og samtidig giver nogle indikationer på hvad der skal til for at den enkelte elev kan opfylde kompetencemålene.

Det er væsentligt at kompetencevurderingerne virker motiverende for eleverne, og dette vil betyde at skolerne skal anlægge et ressourcensyn på eleverne – et syn der italesætter elevernes potentialer i en faglig sammenhæng. Kompetencevurderingerne skal være med til at give eleverne en viden om indhold og faglighed på den indgang de har valgt, og en mulighed for at vurdere om det er det rette valg de har truffet, set i sammenhæng med det de kan og har lyst til.

Særligt på indgangen sundhed, omsorg og pædagogik som har nogle personlige og sociale kompetencemål for grundforløbet, er det meget vigtigt at skolerne formår at italesætte disse inden for den faglighed der gælder for praksis på indgangen. Der kan være en risiko for at skolerne kommer til at italesætte og vurdere kompetencer så det af eleverne opleves som en vurdering af deres personlighed uden yderligere sammenhæng med det uddannelsesforløb de er begyndt på. Dette kan have nogle alvorlige utilsigtede konsekvenser som mange af de interviewede lærere også er meget opmærksomme på. Disse forhold kan medføre svære udfordringer for lærerne der giver udtryk for at kompetencevurderingerne i nogle tilfælde kan give dem en viden om eleverne som de ikke ønsker at eleverne skal vide at de har.

Kompetencevurderingerne skal spille en central rolle for uafklarede elever i den proces hvor de skal finde frem til hvad de kan og har lyst til. Ekspertgruppen vurderer at det stiller nogle krav til lærerne om disses kvalifikationer og kompetencer i forhold til "den svære dialog" – dialogen med eleverne om nogle temaer der kan være forbundet med konflikter, nederlagsfølelser o.l. Ekspertgruppen vurderer dog at det er nødvendigt at kunne tage sådanne svære samtaler med eleverne.

Det er ekspertgruppens vurdering at uddannelsesplanen kan være med til styrke kvaliteten i kompetencevurderingerne, og at den fx kan udgøre et dokument hvor de forskellige relevante personer kan finde den information der er nødvendig i forhold til at tilrettelægge undervisningen og gå i dialog med eleven om udvikling af kompetencer og læring i de forskellige forløb. Samtidig skal kompetencevurderingsforløbet hænge sammen med undervisningen, og ekspertgruppen mener der er et potentiale for at anvende uddannelsesplanen i denne sammenbindingsproces.

Resultaterne af evalueringen peger på at der i kompetencevurderingerne er størst fokus på de elever der har behov for ekstra støtte på forskellig vis. Den store opmærksomhed på de elever der har behov for særlig støtte, hænger sammen med at der er mange initiativer på skolerne som drejer sig om – og et stort politisk fokus på – at fastholde alle eleverne på erhvervsuddannelserne. Handlingsplaner for øget gennemførelsesgrad, grundforløbspakker, mentorordninger og andre tiltag har alle som formål at fastholde elever med faglige og personlige udfordringer. Taxameterordningen giver skolerne et umiddelbart incitament til at fastholde de frafaldstruede elever, men kan spille en negativ rolle i forhold til godskrivning af fag eller dele af grundforløbet for elever med erhvervs erfaring og andre erfaringer.

Ekspertgruppen vurderer at det er meget vigtigt at fastholde fokus på de frafaldstruede elever, men at fokus samtidig kan styrkes i forhold til de elever der kan klare fag på højere niveauer og også have fokus på elever der kan få godskrevet dele af uddannelsesforløbet. Det er vigtigt at kompetencevurderingerne er meningsfulde for alle elever og de lærere der anvender tid og ressourcer på at gennemføre dem. Derfor er der behov for at kompetencevurderingerne bliver bredt yderligere ud og bliver til gavn for samtlige elever.

7 anbefalinger til det videre arbejde

Denne rapport beskriver kompetencevurderinger på grundforløbene i erhvervsuddannelserne ud fra tre vinkler: de metoder skolerne bruger når de kompetencevurderer, den systematik der er grundlaget for skolernes organisering af vurderingerne, og endelig det udbytte skolerne oplever de får ved at kompetencevurdere.

Samlet udgør de tre vinkler rammen om kompetencevurderingerne, og det er derfor vigtigt at skolerne inddrager de tre vinkler som ét samlet udgangspunkt for tilrettelæggelse og gennemførelse af vurderingerne, dvs. at organiseringen og de anvendte metoder bliver udvalgt i forhold til det udbytte man ønsker at få ud af kompetencevurderingerne.

Ekspertgruppens anbefalinger i dette afsnit er helhedsbetragtninger som tager afsæt i de vurderinger der er fremsat i de enkelte analyseafsnit. Anbefalingerne retter sig ikke mod de enkelte besøgte skoler og indgange, men vedrører erhvervsuddannelserne generelt. Skoler, afdelinger, ledelser og lærere må derfor forholde sig til egen praksis og vurdere i hvilken grad anbefalingerne er relevante, og på hvilken måde de bedst kan udmøntes inden for den konkrete praksis på skolen og på den enkelte indgang.

Der er stor forskel på de kompetencemål der gælder for de tolv erhvervsfaglige indgange. Det er derfor helt centralt at de enkelte indgange på skolerne tager udgangspunkt i netop de mål og andre krav der stilles til eleverne på grundforløbet inden for indgangen. Derfor vil anbefalingerne også kunne udmøntes forskelligt i praksis alt efter indgangstypen.

7.1 Anbefalinger til det organisatoriske niveau på skolerne

Ekspertgruppen anbefaler

- at ledelsen sikrer at kompetencevurderingerne bliver gennemført systematisk. Det betyder at der på den enkelte indgang er nogle fælles retningslinjer for kompetencevurderingerne som ledelsen i fællesskab med lærerne fastsætter. Retningslinjerne bør rumme metoder og faglige kriterier for vurderingerne og en fast arbejdsdeling i forhold til gennemførelsen af vurderingsaktiviteter, deling af viden og brug af vurderingerne i forhold til at tilrettelægge grundforløbene for eleverne.
- at ledelse og lærere i fællesskab fastsætter hvilke kriterier der skal ligge til grund for kompetencevurderingerne. Kriterierne skal tage udgangspunkt i de fælles kompetencemål for afslutningen af grundforløbet, men skal også omsættes til et startniveau for grundforløbet. Samtidig kan der indgå nogle kriterier der ikke indgår i kompetencemålene, men som er vigtige for at eleverne kan gennemføre grundforløbet. Dette kan fx være kriterier der vedrører elevernes personlige og sociale kompetencer set i forhold til at gennemføre uddannelsen.
- at ledelse og lærere sikrer et flow af informationer mellem relevante personer om indhold og resultater af kompetencevurderingerne – herunder information til både vejledere, kontaktlærere og andre lærere der har behov for viden om eleverne. Dette skal være med til at understøtte at kompetencevurderingerne bliver anvendt i praksis i undervisningen.
- at ledelse og lærere sikrer at der i kompetencevurderingerne er fokus på alle elever uanset forudsætninger, dvs. både på elever der har brug for ekstra støtte, og på elever der kan klare fag på højere niveauer, eller som kan få forkortet deres uddannelsesforløb. Dette skal være med til at gøre kompetencevurderingerne relevante for alle elever.
- at vejlederne og kontaktlærerne anvender den viden om eleverne som skolen modtager ved elevernes tilmelding til uddannelsen – fx eksamenspapirer og uddannelsesplan fra folkeskolen, udtalelser fra Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) o.l. Det er vigtigt at skolen vurderer hvordan de forskellige dokumenter kan anvendes for at sikre at den viden der er relevant for at tilrettelægge uddannelsesforløbene, indgår.

7.2 anbefalinger til det undervisningsmæssige niveau på skolerne

Ekspertgruppen anbefaler

- at vejlederne og kontaktlærerne sikrer at kompetencevurderingerne både viser hvad eleven kan, og samtidig peger frem mod det uddannelsesforløb eleven går i gang med. Dvs. at vurderingerne understøtter at det eleverne kan, bliver knyttet sammen med deres uddannelsesforløb, herunder indhold og læreprocesser. På denne måde kan vurderingerne være grundlag for at tilrettelægge elevernes uddannelsesforløb og for et evt. valg af grundforløbspakke.
 - at lærerne knytter kompetencevurderingerne sammen med det faglige indhold på grundforløbet. Dvs. at vurderingerne skal afdække de aspekter omkring den enkelte elev der er relevante for den enkelte lærers tilrettelæggelse og differentiering af undervisningen.
 - at kontaktlærerne og lærerne bruger elevens personlige uddannelsesplan i forbindelse med kompetencevurderingen. På denne måde kan vurderingen både blive et redskab til lærernes planlægning og være med til at sikre at uddannelsesforløbene hænger sammen med elevernes forudsætninger og behov.
 - at kontaktlærerne anvender resultaterne af kompetencevurderingerne til at bevidstgøre eleverne om deres kompetencer og til at gå i dialog med eleverne om hvad der skal til for at de kan gennemføre grundforløbet. I dette arbejde bør elevernes personlige uddannelsesplan indgå. Dette kan være med til at motivere eleverne og understøtte at de tager et medansvar for deres uddannelsesforløb.
-

7.3 anbefalinger til det centrale niveau

Ekspertgruppen anbefaler

- at Undervisningsministeriet iværksætter yderligere forsøgs- og udviklingsarbejde i forhold til at gennemføre kompetencevurderinger på grundforløbene. Der er et behov for at afdække og udvikle metoder og modeller på området der tager højde for de aspekter evalueringen peger på. Udviklingsarbejdet bør fokusere på disse aspekter på et organisationsniveau, et pædagogisk og didaktisk niveau og et metodisk niveau. Udviklingsarbejdet skal kunne give inspiration til det videre arbejde med kompetencevurderinger på skolerne og de enkelte indgange.
-

Appendiks A

Projektbeskrivelse

I 2008-09 gennemfører Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) en evaluering af kompetencevurderinger i erhvervsuddannelserne. Evalueringen vil undersøge de centrale problemstillinger der blev identificeret i den forundersøgelse EVA gennemførte i perioden januar til maj 2008.

Denne projektbeskrivelse beskriver indledningsvist evalueringens baggrund og resultater fra forundersøgelsen. Dernæst gør projektbeskrivelsen rede for evalueringens formål, design, metode, organisering og afrapportering.

Baggrund

Siden reform 2000 trådte i kraft på erhvervsuddannelserne, har det været et krav at skolerne skal tilpasse uddannelsesforløbene til den enkelte elevs forudsætninger. I 2003 blev kompetencevurderinger knyttet til udarbejdelsen af den personlige uddannelsesplan som inden for erhvervsuddannelserne udgør grundlaget for planlægning og tilpasning af uddannelsesforløbene.

En kompetencevurdering skal vurdere hvilke kompetencer den enkelte elev har i forhold til målene for uddannelsen. Det gælder både formelle kompetencer som eleven kan dokumentere fx ved eksamensbeviser, og de kompetencer som eleven har opnået uden for uddannelsessektoren, fx erhvervs erfaring og erfaring fra frivilligt arbejde. Med udgangspunkt i vurderingen skal skolen sikre at eleven ikke skal lære det samme to gange ved fx at fritage eleven fra dele af uddannelsen på baggrund af de kompetencer skolen godskriver. Samtidig kan vurderingen vise hvilke behov den enkelte elev har for ekstra støtte eller særlige undervisningstilbud. Kompetencevurderinger er dermed et af de redskaber der kan sikre at uddannelserne bliver tilpasset den enkelte elevs forudsætninger.

I juli 2008 træder uddannelsesbekendtgørelserne for de tolv nye erhvervsfaglige fællesindgange i kraft. De indeholder kompetencemål, og derfor skal skolerne kompetencevurdere alle elever der begynder på et grundforløb efter sommeren 2008 i forhold til de fælles kompetencemål der gæl-

der for den enkelte indgang, og de særlige kompetencemål der gælder for den enkelte uddannelse forud for hovedforløbet.

Skolerne skal gennemføre kompetencevurderingen af alle elever inden for de første 14 dage af grundforløbet hvor elevens uddannelsesplan også bliver lavet. Desuden skal elevernes uddannelsesplan tilpasses løbende igennem uddannelsen.

Uddannelsernes regler indeholder ingen fælles principper for hvordan skolerne skal gennemføre kompetencevurderingerne, eller hvordan de skal anvende resultaterne af vurderingerne. Kriterierne for skolens vurdering af elevernes kompetencer og forudsætninger skal dog fremgå af den lokale undervisningsplan som skolen fastsætter i samarbejde med det lokale uddannelsesudvalg. For skolerne er der en udfordring i at sikre en ensartet og valid vurdering af de enkelte elevers kompetencer.

Resultater fra forundersøgelsen

Som grundlag for evalueringen er der gennemført en forundersøgelse som har afdækket centrale problemstillinger på området. Forundersøgelsen omfatter et desk study og eksplorative interview med 24 centrale aktører fra skoler der udbyder erhvervsuddannelser, fra faglige udvalg og fra relevante organisationer. Desuden er der gennemført et seminar hvor udvalgte aktører har kommenteret og perspektiveret de centrale problemstillinger.

Forundersøgelsen indikerer at det er meget forskelligt hvordan skolerne organiserer kompetencevurderingerne, både med hensyn til hvor på skolen vurderingerne er forankret, og hvilke kompetencer de personer der gennemfører vurderingerne, har. Forundersøgelsen indikerer dog at de fleste skoler gennemfører vurderingerne lokalt på den enkelte indgang.

Desuden indikerer forundersøgelsen at der er stor forskel på hvordan skolerne gennemfører kompetencevurderingerne. Undervisningsministeriets publikation "Realkompetencevurdering i EUD – praktiske muligheder" (2006) foreslår en model for gennemførelse af vurderingerne, men forundersøgelsen indikerer at også andre modeller anvendes.

Endelig viser forundersøgelsen at skolerne i nogle tilfælde kan have svært ved at anvende resultaterne af kompetencevurderingerne. Nogle skoler vælger at oprette særlige hold til elever med nogenlunde samme forudsætninger eller vælger at differentiere undervisningen inden for det enkelte hold. Der er indikationer på at indgangens størrelse, og dermed skolens muligheder for at oprette særlige hold, har stor betydning når resultaterne af kompetencevurderingerne skal anvendes.

Der findes ingen data på tværs af uddannelser og skoler der viser hvor mange elever der får forkortet deres uddannelsesforløb på baggrund af de kompetencer skolen har godskrevet. Der findes heller ingen samlet information om hvordan og på hvilke måder elevernes uddannelsesforløb bliver tilpasset på baggrund af vurderingerne. Det er derfor uklart hvor mange elever der får godskrevet kompetencer, og hvor mange elever der bliver tilbudt ekstra støtte eller særlige undervisningstilbud.

I forundersøgelsen efterspørger skolerne inspiration til videre udvikling af den lokale praksis. Dette fx i form af viden på tværs af indgange om hvordan kompetencevurderingerne bliver gennemført og anvendt, og konkrete eksempler på og anbefalinger til god praksis på området.

Evalueringens formål

Formålet med evalueringen er at udvikle og forbedre den måde skolerne gennemfører og anvender kompetencevurderinger på. Desuden kan evalueringen pege på evt. behov for justeringer eller udvikling af rammerne for kompetencevurderinger i erhvervsuddannelserne.

Evalueringen skal undersøge og vurdere hvordan skolerne organiserer, gennemfører og anvender resultaterne fra kompetencevurderingerne. Evalueringen vil desuden afdække hvilke muligheder og udfordringer lærere og elever oplever ved at anvende kompetencevurderingerne som redskab til at udarbejde de personlige uddannelsesplaner og tilpasse uddannelsesforløbet til den enkelte elevs forudsætninger. Endelig vil evalueringen komme med anbefalinger til god praksis for kompetencevurdering.

Evalueringen er afgrænset til at omfatte problemstillinger der vedrører grundforløb på erhvervsuddannelserne.

Evalueringens design og metode

Skolebesøg

Der gennemføres skolebesøg på en række indgange og skoler hvor centrale aktørgrupper vil blive interviewet. Skolebesøgene skal inddrage perspektiver fra de aktørgrupper der er involveret i organisering, gennemførelse og anvendelse af resultaterne fra kompetencevurderingerne på grundforløbet, fx:

- Elever
- De personer der gennemfører kompetencevurderinger, fx undervisere, kontaktlærere eller vejledere, og evt. lærere der ikke gennemfører kompetencevurderinger, men som berøres af resultaterne fra vurderingerne
- Uddannelsesansvarlige ledere
- Det lokale uddannelsesudvalg.

Skolebesøgene skal give eksempler på konkret praksis og vurdere fordele og ulemper ved den måde kompetencevurderingerne bliver gennemført og anvendt på udvalgte skoler og indgange. Skolebesøgene skal desuden afdække hvilke muligheder og udfordringer centrale aktører oplever der er ved at anvende kompetencevurderingerne som redskab til at tilpasse de personlige uddannelsesplaner og uddannelsesforløb til den enkelte elevs forudsætninger.

I forbindelse med skolebesøgene vil de materialer den enkelte skole anvender når de gennemfører kompetencevurderinger, også blive gennemgået, fx den lokale uddannelsesplan, de lokalt udarbejdede vurderingsskemaer og andre rammedokumenter på skolen.

Blandt de tolv erhvervsfaglige fællesindgange udvælges fire indgange til at indgå i skolebesøgene, og inden for hver af de valgte indgange udvælges to skoler. I alt vil otte skoler blive besøgt. Indgangene udvælges så de vægter forskellige kompetencer (sociale kompetencer, faglige kompetencer og almene kompetencer).

De skoler der skal deltage i skolebesøgene, udvælges i forhold til følgende variable:

- Geografisk spredning i Danmark
- Skoler der ligger i større eller mindre byer
- Skoler med forskellig størrelse (bestemt ved antal indgange på den enkelte skole).

Spørgeskemaundersøgelse

Der vil blive gennemført en spørgeskemaundersøgelse på et bredt udvalg af de tolv indgange til erhvervsuddannelserne. Undersøgelsen skal belyse:

- Hvordan skolerne organiserer og gennemfører kompetencevurderingerne på grundforløbet
- I hvilken grad og hvordan kompetencevurderingerne indgår i udarbejdelse af den enkelte elevs personlige uddannelsesplan
- I hvilket omfang kompetencevurderingerne fører til godskrivning af fag, moduler eller dele af undervisningen
- I hvilket omfang kompetencevurderingerne fører til at eleven får særlige undervisningstilbud som fx undervisning på et højere niveau eller særlig støtte.

Spørgeskemaundersøgelsen skal give et tværgående billede af hvordan skolerne organiserer og gennemfører kompetencevurderinger, og hvordan de anvender resultaterne af vurderingerne i tilrettelæggelsen af den enkelte elevs uddannelsesforløb.

Fremtidsworkshop

Der gennemføres en fremtidsworkshop efter at skolebesøgene og spørgeskemaundersøgelsen er gennemført. På workshoppen bliver resultaterne af undersøgelserne præsenteret. Deltagerne inviteres til at kommentere og perspektivere resultaterne, vurdere hvad der er god praksis og kom-

me med gode råd til sektoren i forhold til hvordan man kan organisere, gennemføre og anvende resultaterne af kompetencevurderingerne.

Til fremtidsworkshoppen inviteres repræsentanter fra de otte udvalgte skoler og repræsentanter fra centrale organisationer på området.

Evalueringens organisering

I forbindelse med evalueringen nedsættes der en ekspertgruppe med fire eksterne eksperter og en projektgruppe med to evalueringskonsulenter og en evalueringsmedarbejder fra EVA.

Ekspertgruppens funktion vil bestå i at kommentere og kvalitetssikre evalueringens aktiviteter, deltage i fremtidsworkshoppen, perspektivere resultaterne og komme med anbefalinger til de centrale aktører. Ekspertgruppen vil få det faglige ansvar for evalueringens anbefalinger.

Ekspertgruppen sammensættes så medlemmerne samlet set har indsigt i og erfaring fra følgende områder:

- Organisering og praktisk gennemførelse af kompetencevurdering, fx undervisning eller kontaktlærerrolle
- Ansvar for tilrettelæggelse af uddannelser på en erhvervsskole
- Teoretisk indsigt i kompetencevurderinger
- Teoretisk og praktisk indsigt i udvikling af erhvervsuddannelser.

EVA's projektgruppe har ansvaret for at evalueringen gennemføres i overensstemmelse med projektbeskrivelsen og evalueringens formål. Projektgruppen vil desuden stå for den praktiske gennemførelse af evalueringens aktiviteter og udarbejde de skriftlige produkter i forbindelse med af-rapporteringen af resultaterne.

Formidling af evalueringens resultater

Evalueringens resultater vil blive beskrevet i en rapport. Evalueringen vil desuden blive afsluttet med en konference hvor resultaterne fra evalueringen vil blive præsenteret. Formålet med konferencen er at præsentere et overblik over hvor skolerne er lige nu i forhold til kompetencevurderinger, og at lægge op til debat om hvordan praksis kan udvikles videre.

Til udvalgte målgrupper vil evalueringens mest centrale anbefalinger og resultater desuden blive formidlet med målrettede aktiviteter, fx som pjecer til vejledere og kontaktlærere og slides der kan bruges af skolerne i deres videre arbejde.

Appendiks B

Evalueringsgruppens medlemmer

Kirsten Aagaard, leder af Nationalt Videncenter for Realkompetencevurderinger

Kirsten Aagaard er cand.psych. og videncenterleder af Nationalt Videncenter for Realkompetencevurderinger (NVR). Hun deltager i en række netværk og samarbejder om anerkendelse af realkompetencer nationalt og internationalt. Hun er medlem af styregruppen for NCK – Nationalt Center for Kompetenceudvikling som NVR er partner i, og er medlem af ekspertnetværket for validering under Nordisk Netværk for Voksnes Læring under Nordisk Ministerråd. Hun har mange års erfaring med opgaver inden for uddannelsesplanlægning og kompetenceudvikling.

Grethe Elholm, udviklingsinspektør ved Uddannelsescentret i Roskilde, Slagteriskolen

Grethe Elholm er udviklingsinspektør på Uddannelsescentret i Roskilde, Slagteriskolen. Hun er uddannet ernærings- og husholdningsøkonom og folkeskolelærer og har undervist i mange år. I 2003 tog hun en master i Voksenuddannelse fra RUC. Siden 1993 har hun været ansat på Uddannelsescentret i Roskilde, Slagteriskolen, først som underviser, men har siden 1995 arbejdet med udvikling, de sidste to år med ansvar for skolens udviklingsprojekter. I perioden 2004-07 var Grethe Elholm inspektør for grundforløbet på skolen inden hun blev udviklingsinspektør samme sted.

Ilse Kyndesgaard, uddannelseschef ved Business College Horsens

Ilse Kyndesgaard har en HA og en HD og er souschef og uddannelseschef for erhvervsuddannelserne på BCH – Business College Horsens. Her har hun arbejdet siden 1974. Hun har arbejdet som underviser, vejleder og lærebogsforfatter. Fra 1989 har hun primært varetaget ledelsesopgaver på såvel strategisk som operativt niveau. Ilse Kyndesgaard har gennem årene haft ansvar for en lang række forsøgs- og udviklingsprojekter på skolen.

Torben Størner, lektor ved Nationalt Center for Erhvervspædagogik

Torben Størner er lektor ved Nationalt Center for Erhvervspædagogik, Professionshøjskolen Metropol. Han har deltaget i forsøgs- og udviklingsarbejde om kompetencevurdering i erhvervsuddannelserne og i en lang række andre projekter. Han har i særdeleshed beskæftiget sig med fagdidaktik og det særlige ved erhvervspædagogik og har i den forbindelse publiceret en række bøger, hæfter og artikler. Den seneste publikation er *Erhvervspædagogik – mål, temaer og vilkår i eud's verden*.

Anni West, koordinerende vejleder ved Aarhus tekniske Skole

Anni West er uddannet folkeskolelærer og uddannet vejleder og har sidefag i psykologi. Hun er koordinerende vejleder på Aarhus tekniske Skole og er samtidig leder af skolens vejledningscenter. Hun har i mange år arbejdet i ungdomsuddannelsesregi – først som underviser og siden som vejleder. De sidste tyve år har Anni West udelukkende arbejdet med integration af unge med anden etnisk baggrund end dansk og i den henseende deltaget i mange projekter, både nationalt og internationalt.

Appendiks C

Metodeafsnit

Ekspertgruppens vurderinger og anbefalinger baserer sig på analyse og tolkning af tre forskellige dokumentationskilder. Dokumentationen er indsamlet i perioden fra september 2008 til februar 2009. De tre dokumentationskilder er:

- Spørgeskemaundersøgelse på alle indgange på alle skoler der udbyder et eller flere grundforløb til erhvervsuddannelserne
- Skolebesøg på fire forskellige indgange på otte skoler
- Fremtidsworkshop for de otte skoler der deltog i skolebesøgene.

Dette appendiks beskriver og vurderer hver af de tre dokumentationskilder, herunder hvordan dokumentationen er blevet indsamlet, og hvilke udfordringer der har været forbundet med indsamlingen.

Skolebesøg

I september-oktober 2008 gennemførte EVA besøg på otte forskellige erhvervsskoler, heraf to social- og sundhedsskoler (SOSU-skoler), en handelsskole, to tekniske skoler og to kombinations-skoler. Besøgene fordelte sig på fire udvalgte indgange:

- Den merkantile indgang
- Sundhed, omsorg og pædagogik
- Strøm, styring og it
- Bygge og anlæg.

Baggrunden for valget af de fire indgange var et ønske om at undersøge kompetencevurdering på indgange der adskiller sig mest muligt fra hinanden hvad angår de kompetencemål der gælder for grundforløbet, og som skal ligge til grund for vurderingerne af eleverne. Dette var for at sikre at så mange forskellige problemstillinger og erfaringer som muligt i forbindelse med kompetencevurderingerne ville blive belyst gennem skolebesøgene.

De besøgte skoler blev udvalgt på baggrund af geografisk spredning, skolestørrelse og antal indgange på den enkelte skole. De besøgte skoler er:

- Erhvervsskolerne Aars
- EUC Lillebælt
- EUC Sjælland
- Handelsskolen København Nord
- Hansenberg
- SOSU Nord
- SOSU C
- Skive Tekniske Skole.

På alle skoler blev der gennemført interview med ledelsen på den enkelte indgang, dvs. uddannelseslederen og/eller uddannelseschefen for indgangen. Desuden blev der på alle skoler gennemført et gruppeinterview med personer der gennemfører kompetencevurderingerne. De interviewede var lærere og/eller vejledere, og på en enkelt skole var der også en repræsentant for det administrative personale. Desuden blev der på de skoler hvor der var en betydelig gruppe lærere på grundforløbene der ikke gennemfører kompetencevurderinger, gennemført gruppeinterview med nogle af disse.

På alle de besøgte skoler blev der gennemført gruppeinterview med elever der var startet på deres grundforløb i august eller september 2008. EVA havde bedt om at elevgrupperne skulle være bredt sammensat så der var både elever der havde fået tilbudt godskrivning, og elever der havde behov for ekstra støtte, fx it-rygsæk.

Der blev gennemført telefoninterview med repræsentanter for skolernes lokale uddannelsesudvalg så der samlet set indgår interview med repræsentanter fra de fire forskellige indgange. Interviewene viste at ingen af de lokale uddannelsesudvalg har været involveret i beslutninger vedrørende kompetencevurderingerne. Repræsentanterne tilkendegav desuden i interviewene at rammerne om kompetencevurderingerne på grundforløbene er et skoleanliggende da det er grundforløbslærerne, vejlederne og ledelsen på de enkelte skoler der har den nødvendige pædagogiske indsigt til at fastsætte praksis på området. Interviewene bidrog dermed ikke med yderligere viden om kompetencevurderingerne og de beslutningsmæssige processer der har været knyttet hertil, og interviewene bidrager derfor ikke med resultater der kan indgå i evalueringen.

Skolebesøgene har bidraget med et bredt, kvalitativt syn på kompetencevurderingerne dels fra de aktører der gennemfører vurderinger, dels fra dem der er ansvarlige for vurderingerne, og dels fra dem der bliver "udsat" for vurderingerne, dvs. eleverne. Ud over at besøgene selvstændigt bidrager til evalueringen i form af nuancerede beskrivelser og vurderinger af praksis, udgjorde det kva-

litative materiale også grundlaget for at EVA udarbejdede udkast til det spørgeskema der var grundlag for spørgeskemaundersøgelsen.

Spørgeskemaundersøgelse

Spørgeskemaundersøgelsens respondentgruppe og design

Undersøgelsen er gennemført som en totalundersøgelse hvor spørgeskemaet er udsendt til alle skoler der udbyder et eller flere grundforløb til erhvervsuddannelserne. Undersøgelsen er gennemført for EVA af NIRAS Konsulenterne i november og december 2008.

Udkast til spørgeskemaet er udarbejdet af EVA på baggrund af de gennemførte skolebesøg. NIRAS Konsulenterne har gennemført pilottest af skemaet på forskellige indgange på otte forskellige skoler. Skolerne fordeler sig på skoletyperne: tekniske skoler, handelsskoler, kombinations-skoler og SOSU-skoler. På baggrund af pilottesten blev det endelige spørgeskema udarbejdet af NIRAS Konsulenterne i samarbejde med EVA.

Spørgeskemaundersøgelsens respondentgruppe blev defineret som:

(...) den person der har ansvar for at kompetencevurderingerne på den enkelte indgang bliver gennemført. Personen bør samtidig vide hvordan vurderingerne foregår i praksis, og skal have en viden om hvordan resultaterne af kompetencevurderingerne bliver brugt til fx at godskrive undervisning, tilbyde supplerende undervisning, særlig støtte, fag på højere niveau o.l.

Gennemførelse af undersøgelsen

NIRAS Konsulenterne genererede en respondentliste for undersøgelsen på baggrund af ovenstående definition. Alle skoler blev kontaktet elektronisk og bedt om at melde tilbage med kontaktoplysninger på den eller de personer på den enkelte indgang der svarede til definitionen af respondenterne.

Der er forskel på hvem der på de enkelte skoler har ansvar for området, men ofte er det uddannelseschefen eller uddannelseslederen for indgangen der har været respondent på undersøgelsen. For enkelte skoler hvor den elektroniske henvendelse og en opfølgende telefonisk henvendelse ikke resulterede i at NIRAS Konsulenterne modtog kontaktoplysninger på en respondent, er spørgeskemaet fremsendt til uddannelseschefen eller en anden leder for den enkelte indgang.

Tabel 1
Svarprocent og bortfald

Antal godkendte indgange	307
Antal indgange der ikke er blevet oprettet	22
Antal mulige respondenter	285
Antal modtagne besvarelser	224
Svarprocent	78,6 %
Nægtere	20
Ubesvarede	41

Kilde: Spørgeskemaundersøgelse, NIRAS Konsulenterne 2008

Samlet vurdering af svarprocent og bortfald

Undersøgelsen har en svarprocent på 78,6 %, hvilket betyder at data er et validt udtryk for populationens vurderinger af kompetencevurderingerne på de erhvervsfaglige grundforløb.

Vurderingen understreges af at der ikke er fundet skævheder i fordelingen af svarene på følgende centrale baggrundsvariable:

- Indgangens fagområde
- Hvor mange indgange der er på den skole som indgangen tilhører
- Type af uddannelsesinstitution som indgangen tilhører
- Antal elever på indgangen
- Størrelsen på skolen, dvs. skolens samlede elevtal.

For samtlige baggrundsvariable viser analyser at variationer i svarprocenterne er af mindre og ikke-signifikant omfang. Den høje svarprocent og det tilfredsstillende resultat af bortfaldsanalysen betyder at spørgeskemaundersøgelsens brugbarhed og kvalitet er høj.

Analyse af spørgeskemaresultater

Resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen er hovedsageligt rapporteret ved frekvenserne for svarene. Desuden er alle svar blevet krydset med baggrundsvariablene som også indgik i bortfaldsanalysen. Hvor disse kryds har givet signifikante og interessante resultater, er de inddraget i analysen.

Ud over dette er der for at få et samlet udtryk for det oplevede udbytte af kompetencevurderingerne konstrueret et indeks ud fra spørgsmålet "I hvilken grad har I oplevet følgende udbytte af at gennemføre kompetencevurderingerne?". Det er undersøgt at de medtagne svar har en tilfredsstillende grad af intern korrelation med hinanden.

Derudover er der konstrueret tre simple summative indeks for antal af aktiviteter den enkelte indgang anvender inden for områderne test, samtale og skriftlig dokumentation ud fra spørgeskemaets spørgsmål "Gennemførte I følgende aktiviteter som led i kompetencevurderingerne af eleverne?". Svarene i disse indeks er kodet så at det giver et point for hver enkelt form for test, samtale eller skriftlig dokumentation de uddannelsesansvarlige ledere angiver at indgangen anvender for alle elever eller nogle elever, og 0 point hvis en indgang ikke anvender denne form. Gennem lineær regression er det derefter undersøgt om der er en sammenhæng mellem indeksene for antallet af aktiviteter de enkelte indgange gennemfører, og indekset for oplevet udbytte af kompetencevurderingerne og en række andre variable, såsom type af uddannelse, antal elever mv.

Fremtidsworkshop

Evalueringen rummer også en workshop hvor de syv af de otte deltagende skoler i evalueringen deltog. På trods af at workshoppen indgik som element i evalueringen, besluttede én enkelt af skolerne ikke at møde frem på dagen.

De deltagende skoler var:

- Erhvervsskolerne Aars
- EUC Lillebælt
- EUC Sjælland
- Handelsskolen København Nord
- Hansenberg
- SOSU C
- Skive Tekniske Skole.

Formålet med workshoppen var todelt. På den ene side bidrog skolerne til dokumentationsindsamlingen ved at uddybe og drøfte centrale problemstillinger i evalueringen med den tilknyttede ekspertgruppe. På den anden side var det hensigten at processen i workshoppen skulle inspirere og bidrage til udvikling af praksis på den enkelte skole.

Workshoppen gav et væsentligt input til ekspertgruppens vurderinger af praksis på skolerne, dvs. til de vurderinger og anbefalinger der er i denne rapport. Evalueringen af workshoppen viste samtidig at de deltagende skoler i høj grad var tilfredse med workshoppen og var blevet inspireret af diskussioner med ekspertgruppen og med andre skoler om deres praksis vedrørende kompetencevurderingerne.

Appendiks D

Deltagere i forundersøgelsen

Deltaget i ...	Navn og titel	Institution/organisation
Interview	Allan Bruun Pedersen, specialkonsulent	CIRIUS
Interview	Svend-Erik Povelsen, chefkonsulent	CIRIUS
Interview	Erik Fog Larsen, uddannelseskonsulent	Det Faglige Fællesudvalg for Murer-, Stenhugger- og Stukkaturfaget
Interview + seminar	Jan Mogensen, uddannelseskonsulent	Det Faglige Uddannelsesudvalg for An- lægsgartneri og Det Faglige Udvalg for Isoleringsfaget
Interview	Rie Thomsen, ph.d.-stipendiat	Danmarks Pædagogiske Universitetsko- le, Aarhus Universitet
Interview + seminar	Ulla Bach Jensen, faglærer	EUC Nord
Interview	Anders Lagoni Thomsen, afdelingschef	EUC Syd
Interview + seminar	Benedikte Sølberg, chefkonsulent	Industriens Uddannelser
Interview	Hans Jørgen Knudsen, chefkonsulent	Nationalt Center for Erhvervspædagogik (tidl. DEL)
Interview + seminar	Torben Størner, Lektor	Nationalt Center for Erhvervspædagogik (tidl. DEL)
Interview + seminar	Kirsten Aagaard, Leder	Nationalt Videncenter for Realkompe- tencevurderinger

Fortsættes næste side ...

... fortsat fra forrige side

Interview	Erik Beck Jensen, afdelingsleder	Syddansk Erhvervsskole Odense-Vejle (tidl. Odense Tekniske Skole)
Seminar	Pia Ohnemus, vicedirektør	Randers Social- og Sundhedsskole
Interview	Vibeke Nielsen, direktør	Randers Social- og Sundhedsskole
Interview	Bente Petersen, ledende faglærer	Selandia – Center for Erhvervsrettet Ud- dannelse
Interview + seminar	Grete Hussmann, uddannelsesleder	Selandia – Center for Erhvervsrettet Ud- dannelse
Interview + seminar	Grethe Elholm, uddannelsesleder	Uddannelsescentret i Roskilde, Slagteri- skolen
Interview	Niels Henning Holm Jørgensen, sekretariatschef	Transporterhvervets Uddannelsesråds sekretariat
Interview	Dan Kornbek Christiansen, fuldmægtig	Undervisningsministeriet
Interview	Elsebeth Pedersen, fagkonsulent	Undervisningsministeriet
Interview	Jan Reitz Jørgensen, chefkonsulent	Undervisningsministeriet
Interview	Anni West, koordinerende vejleder	Aarhus tekniske Skole
Interview	Jørgen Rasmussen, områdeleder	Aarhus tekniske Skole
Interview	Marianne Unna-Lindhard, pædagogisk uddannelseskonsu- lent	Aarhus tekniske Skole